

**Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu
keskkonnamõju strateegiline hindamine
Aruanne**

OÜ Hendrikson&Ko

Raekoja plats 8,

51004 TARTU

Tel 7 409 800, faks 7 409 801

hendrikson@hendrikson.ee

www.hendrikson.ee

Sisukord

1	SISSEJUHATUS.....	5
1.1	PLANEERIMISDOKUMENDI EESMÄRK JA SISU	5
1.2	PLANEERIMISDOKUMENDI SEOS TEISTE ASJAKOHADE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	6
1.3	PLANEERIMISDOKUMENDI VASTAVUS KESKKONNAKAITSE EESMÄRKIDELE JA KESKKONNA-ALASTELE ÕIGUSAKTIDELE.....	9
1.4	KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK, KORRALDAMINE JA METOODIKA.....	9
2	MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE	11
2.1	ASUKOHT	11
2.2	LOODUKESKKOND.....	11
2.2.1	<i>Geoloogilised tingimused.....</i>	<i>11</i>
2.2.2	<i>Hüdrogeoloogilised tingimused.....</i>	<i>12</i>
2.2.3	<i>Kliima .....</i>	<i>12</i>
2.2.4	<i>Maavarad .....</i>	<i>13</i>
2.2.5	<i>Pinnaveekogud ja märgalad.....</i>	<i>13</i>
2.2.6	<i>Rohestruktuurid ja väärtuslikud maastikud .....</i>	<i>13</i>
2.2.7	<i>Kaitstavad loodusobjektid .....</i>	<i>14</i>
2.3	SOTSIAAL-MAJANDUSLIK JA TEHISKESKKOND.....	15
2.4	OLEMASOLEVAD KESKKONNAPROBLEEMID.....	15
3	VALLA STRATEEGILISED ARENGUSTSENAARIUMID	16
3.1	ÜLEVAADE PÕHJUSTEST MILLE ALUSEL VALITI PEAMISED ARENGUSTSENAARIUMID, MIDA STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI KOOSTAMISEL KÄSITLETI	16
3.2	ÜLEVAADE SELLEST, KUIDAS VALITI PARIM ALTERNATIIVNE ARENGUSTSENAARIUM (AVALIKKUSE KAASAMINE).....	18
3.3	VALLA ÜLDISTE ARENGUSUUNDADE ISELOOMUSTUS	19
3.4	EELDATAV MÕJU JUHUL, KUI STRATEEGILIST PLANEERIMISDOKUMENTI ELLU EI VIIDA.....	19
3.5	EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS ALTERNATIIVSETE ARENGUSTSENAARIUMITE KORRAL.....	20
3.5.1	<i>Looduskeskkond.....</i>	<i>20</i>
3.5.2	<i>Sotsiaal-majanduslik keskkond .....</i>	<i>21</i>
3.5.3	<i>Ajaloolis-kultuuriline keskkond.....</i>	<i>23</i>
4	KAVANDATAVA TEGEVUSEGA KAASNEVAD KESKKONNAMÕJUD	24
4.1	ÄRIMAAD	24
4.1.1	<i>Ärimaade arenduspõhimõtted .....</i>	<i>24</i>
4.1.2	<i>Ärimaade reserveerimisega kaasnevad mõjud.....</i>	<i>24</i>
4.2	ÜHISKONDLIKE HOONETE MAA.....	25
4.2.1	<i>Ühiskondlike hoonete maa arendamise põhimõtted .....</i>	<i>25</i>
4.2.2	<i>Ühiskondlike hoonete maa reserveerimisega kaasnevad mõjud .....</i>	<i>25</i>
4.3	ELAMUMAA.....	26
4.3.1	<i>Elamumaa arendamise põhimõtted.....</i>	<i>26</i>
4.3.2	<i>Elamumaade reserveerimisega kaasnevad mõjud .....</i>	<i>27</i>
4.3.3	<i>Elamumaa arendamine hajaasustuses ning traditsioonilise ja ajaloolise asustusstruktuuriga aladel .....</i>	<i>28</i>
4.4	LIIKLUSMAA JA LIIKLUST KORRALDAVA JA TEENINDAVA EHTISE MAA.....	29
4.4.1	<i>Liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa arendamise põhimõtted.</i>	<i>29</i>
4.4.2	<i>Liiklusmaa arendamisega kaasnevad mõjud .....</i>	<i>29</i>
4.5	TOOTMISMAAD.....	30
4.5.1	<i>Tootmismaade arendamisepõhimõtted.....</i>	<i>30</i>
4.5.2	<i>Tootmismaade reserveerimisega kaasnevad mõjud.....</i>	<i>30</i>
4.6	LOODUSVÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD JA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD.....	32
4.6.1	<i>Säilitamisele kuuluvad loodus- ja miljööväärtuslikud alad.....</i>	<i>32</i>
4.6.2	<i>Kasutamistingimused rohevõrgustiku aladel ja väärtuslikel maastikel .....</i>	<i>32</i>
4.7	PUHKEOTSTARBELISED MAAD	33
4.7.1	<i>Puhkeotstarbeliste maade arendamise põhimõtted.....</i>	<i>33</i>
4.7.2	<i>Puhkeotstarbeliste maade reserveerimisega kaasnevad mõjud.....</i>	<i>34</i>

4.8	LAUTRIKOHAD	34
4.9	UJUMISKOHAD.....	35
4.10	MÕJUDE OMAVAHELISED SEOSED.....	35
5	LEEVENDUSMEETMED JA SEIRE VAJADUS	38
6	AVALIKKUSE KAASAMINE JA RASKUSTE ILMNEMINE KSH ARUANDE KOOSTAMISEL	40
7	KOKKUVÕTE	42
	LISAD.....	43
	LISA 1. KSH ALGATAMISE OTSUS	44
	LISA 2. KSH PROGRAMM	45
	LISA 3. PROGRAMMI AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE NIMEKIRI	50
	LISA 4. KSH PROGRAMMI HEAKSIIT KESKKONNATEENISTUSELT	52
	LISA 5. KSH ARUANDE AVALIKUST VÄLJAPANEKUST TEAVITAMINE	53
	LISA 6. KSH ARUANDE AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL.....	54

1 Sissejuhatus

1.1 Planeerimisdokumendi eesmärk ja sisu

Üldplaneeringu eesmärk

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu eesmärk on kujundada läbi avaliku planeerimisprotsessi ja avalikkuse kaasamise valla ruumilised arengusuunad, täpsustada maa- ja veealade kasutamistingimused ning määrata tiheasustusala ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad. Üldplaneering on kohaliku elu suunav töövahend, mis väljendab elanike, huvigruppide ja organisatsioonide soovi, tahet ja võimalusi kujundada oma valla ruumilist arengut. Oluline aspekt üldplaneeringu koostamisel on leida tasakaal dünaamiliste looduslike protsesside ja piirkonna arendamistegevuse vahel.

Vastavalt *Planeerimisseadusele* koostatakse üldplaneering kogu valla territooriumi kohta. Käeoleva üldplaneeringu ala hõlmab kogu Vastse-Kuuste valla territooriumi. Vallas asuva Ahja jõe ürgoru maastikukaitsealal maakasutus- ja arendamistingimuste täpsustamiseks algatas Vastse-Kuuste Vallavolikogu 26.mail 2005.aastal Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala üldplaneeringu. Tegemist on osaüldplaneeringuga, mille lahendusega on ka käesoleva üldplaneeringu koostamisel arvestatud.

Planeeringu koostamiseks sõlmis Vastse-Kuuste vallavalitsus konsultatsioonilepingu OÜ Hendrikson&Ko'ga.

Üldplaneeringu protsess

Üldplaneeringu protsess on läbi viidud avaliku protsessina, järgides *Planeerimisseaduses* toodud kaasamise ja teavitamise nõudeid ning vastavalt Hendrikson&Ko pikaajalistele kogemustele. Üldplaneering algatati Vastse-Kuuste Vallavolikogu istungil 30.juunil 2005.aastal. Üldplaneeringu koostamise protsess toimus etapiviisiliselt. Esimeses etapis koguti lähteandmed, et saada ülevaade planeeringuala sotsiaalsetest, kultuurilistest, majanduslikest ja looduslikest eeldustest ja eripäradest ning lahendamist vajavatest probleemidest. Saadud andmed on koondatud köitesse „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond” ja on aluseks planeeringulahenduse väljatöötamisele. Teises etapis toimus valla arenguprobleemide ja -võimaluste käsitlemine, mille põhjal formuleeriti valla maakasutuspõhimõtted ning töötati välja planeeringulahendus. Igapäevaselt korraldas üldplaneeringu koostamist tuumikgrupp, kuhu kuulusid vallavalitsuse ametnikud. Üldplaneeringu koostamise protsessi käigus viidi läbi mitmeid avalikke planeeringupäevi, millest võtsid osa kohalikud elanikud, maaomanikud, ettevõtjad ja avaliku sektori esindajad.

Üldplaneeringu sisu

Tuginedes Vastse-Kuuste valla tulevikuvisionile, kus Vastse-Kuuste valda nähakse eelkõige kui mitmekesise majandus- ja elukeskkonnaga kaasaegse tehnilise ja sotsiaalse infrastruktuuriga atraktiivset elukeskkonda, keskendub valla üldplaneering just atraktiivse elukeskkonna säilitamisele ja edasiarendamisele.

Vastse-Kuuste valla üldplaneering näeb ette Vastse-Kuuste aleviku laienemise läbi täiendavate elamumaade reserveerimise. Perspektiivis nähakse ette kahe valla tiheasustusala – Vastse-Kuuste aleviku ja Valgemetsa küla „kokkukasvamist”, mida toetab alevikus olemasolev sotsiaalne infrastruktuur ning esmatarbeteenus, samuti pikemas perspektiivis väljaehitatavad ühised tehnovõrgud.

Üldplaneering pöörab tähelepanu ka kergliiklusteede väljaarendamisele, et anda eelkõige valla elanikule, aga ka piirkonna külastajale võimalus harrastada tervislikke eluviise ning kasutada keskkonnasõbralikku liikumisviisi.

Elamuehitust on võimalik arendada ka elamumaa juhtfunktsiooni mitteomaval maa-alal, eelkõige maatulundusmaal. Juhul, kui ala ei asu säilitamisele kuuluvate loodusväärtuslike maastike ja kooslustega alal, ei muuda ehitusõigus üldplaneeringut.

Tootmismaa arendamiseks on täiendavaid tootmismaid reserveeritud Vastse-Kuuste alevikus. Majanduslikult ja keskkonnakaitse seisukohalt on otstarbekas kasutusele võtta endised tootmisalad, kuna tootmiseks vajalik infrastruktuur on olemas.

Puhkealade määramisel võeti arvesse nii piirkonnas juba väljakujunenud puhkekohtade olemasolu kui ka piirkonna looduslikku ja kultuurilist omapära.

1.2 Planeerimisdokumendi seos teiste asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Üldplaneeringu koostamise aluseks on võetud kõrgemaseisvad planeerimisdokumendid Euroopa Liidu, Eesti ja Põlva maakonna tasandil.

Euroopa Liidu tasandi ruumilist arengut suunavatest baasdokumentidest on käsitletud **Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiivi** (European Spatial Development Perspective - ESDP) ja "**Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010**" ("Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010").

ESDP täiendatud versioonis on erist tähelepanu pälvinud maaliste alade ja linnade vahelised suhted, samuti ruraalsete alade mitmekesistamine ning läbi selle kohaliku arengu tugevdamine. Maa-linna vaheliste suhete parandamiseks ja linnasüsteemi polütsentrilisemaks muutmiseks on välja töötatud järgmised abinõud:

- linnade vaheline koostöö ja komplementaarsus
- dünaamilised, atraktiivsed ja konkurentsivõimelised linnad
- linnade säästlik areng

Vastse-Kuuste valla kontekstis on ESDP`'s välja toodud eesmärkidest ja abinõudest lähtuvalt valla arengu planeerimisel oluline arvestada valla funktsionaalsete seoste ning olemasoleva arengupotentsiaaliga.

VASAB 2010 eesmärk on Läänemere piirkonna identiteedi tugevdamine ja ruumiliste struktuuride väljatöötamine, et konkureerida globaalses majanduses teiste regioonidega. Tähelepanu pööratakse ka ühtsete koostööstruktuuride leidmisele ja koostöövõimalustele, vältimaks stiihilist tegutsemist ning ressursside raiskamist.

Eesti tasandil käsitletakse asustuse, transpordi, energeetika ja rohevõrgu arengut lähtudes **üleriigilisest planeeringust Eesti 2010**. Planeeringu üldiste sihiseadetena on määratletud järgmised aspektid:

- inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine
- Eesti asustussüsteemi- ja maastikustruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine
- asustuse ruumiline tasakaalustamine
- Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga
- looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine

Nimetatud sihtidest lähtuvalt käsitletakse ruumilist arengut nelja peamise komponendi – asustus, transpordiühendused, energeetika ning roheline võrgustik - kaupa.

Asustuse arengul lähtutakse suures osas maakonnakeskuste tugevdamist rõhutavast strateegiast, mille läbi on võimalik luua kogu riigi territooriumil hästi kättesaadavate tugevate keskuste võrk. Maakonnakeskustesse on võimalik koondada majandus-, teenindus- ja arenduspotentsiaal, mis kindlustaks terve maakonna jätkuva arenguvõime, identiteedi säilimise ja eripärase maine väljakujunemise. Keskusi täiendavad läbi kaug- ja kodustöötamise ning heatasemelise transpordi elujõulised maapiirkonnad. Vastse-Kuuste valla arengueeldus on arenemine elujõulise piirkonnana, mis vallas töötamise kõrval võimaldab tänu headele transpordiühendustele töötamist nii Tartus, Põlvas kui ka teistes lähivaldades/linnades.

Üleriigilise planeeringu **transpordistrateegia** lähtub Eesti "aeg-ruumilise kokkusurumise" kontseptsioonist, transpordi ohutuse, keskkonna- ja energiasäästlikkuse kindlustamisest, mis eeldab reisiliikluse kiirendamist peamistel liikumissuundadel (eriti säästlikuma ühistranspordi eelisarendamist) rahvusvaheliste teede väljaehitamist ja kogu territooriumi kättesaadavuse parandamist.

Energeetika ruumstruktuuri osas on ümberkujundamise eesmärgidena välja toodud ökonoomsus, kooskõla säästva arengu põhimõtetega ning ühekülgse energeetilise välissõltuvuse vältimine. Praegusest enam hajutatud energiavarustuse ruumstruktuuri peab tekitama energeetika järk-järguline ümberorienteerimine loodusliku gaasi ning taastuvate energiaallikate suuremale kasutamisele, soojuste ja elektri koostootmisele ning Eesti ühinemine Läänemere piirkonna elektrivarustuse- ja gaasiringidega.

Üleriigilise planeeringu **roheline võrgustiku** kontseptsioon rõhutab eluslooduse ja maastiku kaitse orgaanilist sulatamist keskkonnakujundusse ning vajadust esile tõsta, väärtustada ja sihipäraselt kasutusele võtta kaitsealuste ning looduslikus või looduslähedases seisundis alade laias mõttes keskkonda kujundavat mõju. Võrgustiku sihipärase kujundamisega taotletakse järgmisi eesmärke:

- keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine inimesele vajalikul tasemel;
- väärtuslike looduskoosluste kaitse;
- looduslähedase majandamise, elulaadi ja rekreatsiooni võimaldamine ning looduslike alade ruumilise kättesaadavuse tagamine.

Põlva maakonna tasandil on arvestatud Põlva maakonnaplaneeringus ja Põlva maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ toodud suundade ja tingimustega.

Põlva maakonnaplaneering seab maakonna strateegiliseks eesmärgiks Põlva maakonna kui terviku jätkusuutliku säästva arengu ja heaolu kasvu, maakonna kui hea elu- ja tööpaiga ning turismipiirkonna teadvustamise Eestis ja väljaspool Eestit. Maakonnaplaneering toob iga eraldiseisva teemavaldkonna lõikes välja nii strateegilised eesmärgid kui nende saavutamiseks vajalikud konkreetset eesmärgid.

Maakonna strateegilised eesmärgid, mis puudutavad otseselt ka valla ruumilist arengut, saab laiemate valdkondadena välja tuua järgmiselt:

- Looduskeskkonna arengus tuleb:

- o säilitada Põlvamaa looduse mitmekesisus ja väärtuslikud maastikud,
- o tagada loodusvarade (vesi, maavarad, mets, metsloomad) ja maaressursi säästlik ning efektiivne kasutamine ning väliskeskkonna kaitse (õhk, vesi),
- o looduskaitstes tuleb vähendada inimtegevuse mõju metsiku looduse säilitamiseks ning säilitada bioloogilist mitmekesisust.

- Majanduse arenguks on oluline majanduse konkurentsivõimelisus ja mitmekesisus:
  - o põllumajandustootmine on muudetud efektiivsemaks, toodang mitmekesisemaks ning on loodud tingimused alternatiivsete tegevusalade kasutuselevõtuks. Toiduainetööstuse on konkurentsivõimeline ja efektiivne
  - o metsade majandamisel võetakse aluseks säästlik ja efektiivne metsamajandus – metsade ja metsamaade hooldamine ja kasutamine viisil, mis tagab nende bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse
  - o tegelemine puhke- ja turismimajanduse kui alternatiivse tegevusena võimaldab elanike sissetulekute suurenemist
  - o transpordivaldkonnas luuakse inimeste liikumiseks ja kaupade veoks head ühendused. Energeetikavaldkonnas on maakond kindlustatud küllaldase, katkematu ja kvaliteetse energiaga, et tagada piirkonna stabiilne areng ja konkurentsivõime. Kiire ja häireteta sidepidamise tagavad kaasaegsed sidekanalid

- Sotsiaalse infrastruktuuri valdkonnas on oluline:
  - o kättesaadava konkurentsivõimelise hariduse pakkumine
  - o head tingimused vastavalt vajadustele ja huvidele spordiga tegelemiseks, spordirajatiste ja -radade kättesaadavus, ning elanikkonna tervise tagamiseks kättesaadav ja kvaliteetne tervishoiuteenus ja terviseedendamise süsteem
  - o maakonna muinsusväärtuste kaitsmiseks on oluline säilitada kultuuripärandit võimalikult suures mahus ja mitmekesisuses, pöörates tähelepanu nii mõisa- kui külaarhitektuurile ning ajaloolistele kalmistutele (muinasajast kuni II maailmasõja kalmistuteni)

Põlva maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonningimused” käsitleb kahte laiemat teemavaldkonda: roheline võrgustik ja väärtuslikud maastikud. Nende kaudu määratakse teemaplaneeringuga maakasutust suunavad keskkonningimused väärtuslike maastike säilimiseks ning roheline võrgustiku toimimiseks, kõrge loodusväärtusega maa-alade säästvamaks kasutamiseks, kõrge rekreatiivse väärtuse ja suurema inimkoormusega puhke- ja haljasmaa ning mullaviljakuselt väärtusliku põllumaa säilimiseks.

Teemaplaneering seab roheline võrgustiku tugialadele ja koridoridele üldised kasutuspõhimõtted ja -tingimused, mis peavad tagama roheline võrgustiku toimimise (nt. detailplaneeringu koostamise, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaametiga kooskõlastamise nõuded). Tugialadel ja koridoridel väljaspool roheline vööndi piiri võib majandustegevus jätkuda ja areneda tavapärasel viisil, kuid tegevustes tuleb siiski roheline võrgustiku tingimustega arvestada. Oluline on ka säilitada tugialad võimalikult looduslikena, et tagada tuumalade toimimine. Teemaplaneeringuga on täpselt ära määratletud asustuse laienemise tingimused ning väärtuslikud maastikud.

Vastse-Kuuste valla arengukavas aastateks 2003-2010 on määratletud omavalitsuse arengu põhisuunad ja -alused ning tööplaani aastateks 2003-2010. Arengukavas loetakse oluliseks punktiks infrastruktuuri ülesehitamist, mis aitaks hoogustada kohapealset ettevõtlust ning samuti ka tuua valda investeeringuid. Seega on arengukava üheks olulisemaks eesmärgiks kommunikatsioonisüsteemide väljaarendamine, mis puudutab nii telefoniside kui ka arvutiside sisseseadmist nii valla alevikku kui ka küladesse. Vastse-Kuuste vald peab oluliseks, et vald oleks elanikele turvaline elukeskkond, samuti on eesmärgiks säilitada loodusliku ja kultuurilise omapära. Vastse-Kuuste Vallavolikogu ei näe vajadust lähimatel aastatel ühineda teiste omavalitsustega. Samas ei välistata koostöö tegemist naabervaldadega.

Koostatav Vastse-Kuuste valla üldplaneering peab lähtuma ülaltoodud kõrgematest planeeringutest ning kaasa aitama nende planeeringutega seatud strateegiliste eesmärkide täitmisele.

1.3 Planeerimisdokumendi vastavus keskkonnakaitse eesmärkidele ja keskkonna-alastele õigusaktidele

Üldplaneeringu koostamise protsessi käigus on keskkonnakaitse eesmärke ja keskkonna-alaseid õigusakte pidevalt arvesse võetud. Planeeringulahendusega kaasnedavad võivad keskkonnamõtjude hindamiseks on algatatud käesolev keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Üldplaneeringu koostamisel on lähtutud kompleksse ja tervikliku arendamise põhimõttest, mis integreerib erinevate eluvaldkondade ruumilised arengusuunad, sh looduskeskkonna kaitse. Sellistest kaalutlustest lähtub ka Eesti säästva arengu riiklik strateegia *Säästev Eesti 21*, mis toob Eesti jätkusuutliku arengu saavutamiseks välja neli põhilist eesmärki: Eesti kultuuriruumi elujõulisus, heaolu kasv, sidus ühiskond ja ökoloogiline tasakaal.

Ökoloogilise tasakaalu saavutamise kolm eesmärki on:

- Loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu
- Saastumise vähendamine
- Loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamine

Nimetatud eesmärkidega on arvestatud ka Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamisel.

Planeeringulahenduses on järgitud asjakohaste õigusaktidega sätestatud tingimusi ja piiranguid. Olulisemad õigusaktid on:

- Säästva arengu seadus
- Looduskaitse seadus
- Veeseadus
- Metsaseadus
- Jäätmeseadus
- Välisõhu kaitse seadus
- Vabariigi Valitsuse 3. märtsil 2006. a määrus nr 64 *Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri*
- Keskkonnaministri 2. aprilli 2003. a määrus nr. 27 *Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri*

1.4 Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk, korraldamine ja metoodika

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk

Vastavalt *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* (edaspidi ka KHKJS) §31 ja §33 lg 1-le on üldplaneering strateegiline planeerimisdokument, millele on kohustus korraldada keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi ka KSH). KSH eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut.

KSH käigus selgitatakse välja üldplaneeringuga **kavandatud tegevuste** eeldatav **oluline keskkonnamõju**. Vastavalt KHKJS §5 peetakse keskkonnamõju oluliseks, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati 23.märtsil 2006.a vallavolikogu otsusega nr 8.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine toimus järgmistes etappides:

- algatamine ja KSH programmi osas seisukoha küsimine Sotsiaal-, Kultuuri- ja Keskkonnaministeeriumilt ja Põlvamaa Keskkonnateenistuselt
- programmi avalik väljapanek ja avalik arutelu
- KSH programmi kinnitamine Põlvamaa Keskkonnateenistuse poolt
- KSH aruande koostamine
- aruande avalik väljapanek ja arutelu
- aruande heakskiitmine Põlvamaa Keskkonnateenistuse poolt

KSH teostamiseks sõlmis Vastse-Kuuste vallavalitsus lepingu OÜga Hendrikson&Ko. KSH viis läbi töögrupp koosseisus:

Pille Metspalu – üldplaneeringute osakonna juhataja, projektijuht
Marika Pärn – planeerija
Triin Vall – looduskeskkonna spetsialist
Tanel Dovnar, Ülli Reimets - kartograafid

Keskkonnamõju strateegilise hindamise meetodika

Planeeringulahenduse elluviimisega potentsiaalselt ilmnevaid keskkonnamõjusid hinnati vastavalt Eestis kasutatavale meetodikale ja heale tavale. Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel kasutati järgnevat meetodikat:

- koguti, vaadati läbi ning analüüsiti olemasolevat alusinformatsiooni (sealhulgas keskkonnaalased õigusaktid ja juhendmaterjalid)
- viidi läbi arutelud kohalike elanike ja vallavalitsuse esindajatega
- kogutud andmed süstematiseeriti ja analüüsiti keskkonnaprobleemide seisukohalt
- hinnati planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevaid võimalikke keskkonnamõjusid ning planeeritavaid leevendusmeetmeid

Riigipiiriülest keskkonnamõju Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamise ja elluviimisega ei kaasne.

2 Mõjutatava keskkonna ülevaade

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt peab KSH aruanne sisaldama mõjutatava keskkonna kirjeldust strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal. Vastse-Kuuste valla olemasoleva olukorra ülevaade ja analüüs on teostatud üldplaneeringu jaoks lähteandmete koostamise käigus (vt köide „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond“). Järgnevalt on lähteandmestikus toodud keskkonnaülevaadet täpsustatud ja täiendatud.

2.1 Asukoht

Vastse-Kuuste vald asub Põlvamaa põhjaosas. Valla halduskeskus Vastse-Kuuste alevik asub maakonnakeskusest Põlva linnast 16 km kaugusel ja Tartu linnast 30 km kaugusel. Pealinna Tallinna on 232 km. Vastse-Kuuste valla pindala on 123 km² ning elanike arv 01.01.2007.a seisuga 1259.

Vastse-Kuuste vald piirneb Tartu maakonna lõunaosas paiknevate Kambja, Haaslava ja Võnnu vallaga, läänes Kõlleste vallaga, idas Ahja vallaga ning lõunas Põlva vallaga

Ajalooliselt asusid praeguse Vastse-Kuuste valla territooriumil põhiliselt kahe endisaegse valla maad. Esialgelt kuulus Vastse-Kuuste maa-ala (mõis) endise Kuuste mõisa koosseisu. Valdade loomise aegu moodustati Kiidjärve ja Vastse-Kuuste mõisa maadel Kiidjärve ja Vastse-Kuuste vallad, hilisemal ajal on Kiidjärve vald ühendatud Vastse-Kuuste vallaga. 1925. aastal kuulusid Vastse-Kuuste valla koosseisu Logina, Lootvina, Padari, Leevi, Koorvere, Järve (Kiidjärve), Vissi (Visse) ja Tikuta külad. Hetkel kuuluvad Vastse-Kuuste koosseisu järgmised asulad: Vastse-Kuuste alevik, Karilatsi, Kiidjärve, Koorvere, Leevijõe, Logina, Lootvina, Padari, Valgemetsa ja Vooreküla küla.

Vastse-Kuuste valla asustusstruktuur on üsna monotsentriline, Vastse-Kuuste alevik funktsioneerib nii haldusliku kui esmatarbe teeninduskeskusena.

2.2 Loodukeskkond

2.2.1 Geoloogilised tingimused

Vastse-Kuuste vald asub Lõuna-Eesti keskdevoni lavamaal. Aluskorrakivimid asuvad Lõuna-Eestis kuni 600 m sügavusel ning on tugevamini moondunud kui Põhja-Eestis. Valla aluspõhja moodustavad Burtnieki ning Aruküla lademete liivakivi, aleuroliit ja domeriit. Burtnieki lademe setendite vanuseks loetakse umbes 365 kuni 370 miljonit aastat ja selle maksimaalne paksus on 100 m ning Aruküla lademe maksimaalne paksus on 105 m. Aruküla ja Burtnieki lademe setendeid iseloomustab põimkihiline tekstuur, kihtide läätseline iseloom ja punasevärvilisus. Aluspõhja reljeefi kõrgusvahed on 50-100 m.

Pinnakate pärineb põhiliselt viimase jäätumise lõpul liustikust väljasulanud ja sulamisvee poolt ümberasetatud moreenist. Karbonaativaese moreeni ulatusliku esinemise tõttu on vallas kõige levinumad kahekihilisel lähtekivimil kujunenud

näivleetunud ehk kahkjad mullad. Ülemine 30-80 cm paksune kiht on saviliiv ja alumine hoopis tihedam liivsavi.

Vastse-Kuuste valla kaguosas asub Ahja jõe ürgorg, mille kaitseks on moodustatud maastikukaitseala. Paljandite kihilised liivad on settinud vooluveelistes tingimustes ning on tänu purdosakesi katvale rauahüdroksiidist kilele punaka värvusega. Litoloogiliselt on Ahja jõe ürgoru setted nõrgalt tsementeerunud kvartslivad. Tsementeerumine on harilikult tugevam paljandite alumistes osades ja nõrgem ülemistes osades, seega on ülemistes osades liivakivi pudedam ning kergemini alluv vee ja tuule erosioonile.

2.2.2 Hüdroteoloogilised tingimused

Vastse-Kuuste vallas kasutatakse tarbeveena peamiselt kesk-devoni põhjaveekihti, mis levib kogu Lõuna-Eestis. Veekompleks paljandub vaid sügavamates jõeorgudes, mujal katavad seda kvaternaarisetted, mille paksus on vahemikus 5-80 meetrit.

Valdav osa Vastse-Kuuste vallast asub alal, kus maapinnalt esimene põhjaveekiht on keskmiselt kuni suhteliselt kaitstud. Moreeni kiht antud alal on 10-50 meetrit ja savi kiht 2-10 meetrit. Vaid väike osa valla lõunaosas (Taevaskoja lähistel) ja keskosas (Vastse-Kuuste aleviku ümbruses) on nõrgalt kaitstud põhjaveega, kus on kõrge reostusohhtlikkus. Antud aladel on moreeni kiht 2-10 meetrit ning savi ja liivsavi kiht alla kahe meetri.

2.2.3 Kliima

Vastse-Kuuste valla põhilised kliimat kujundavad tegurid on kaugus Läänemerest ning asukoht Otepää kõrgustiku ja Peipsi järve suhtes. Kliima mandrilisuse järgi võib siinse ala paigutada Sise-Eesti valdkonna Lõuna-Eesti alamvaldkonda, kus esineb kliima mandrilisi mõjutusi.

Valla kliima analüüsiks on võimalik kasutada kahe pikemat aega tegutsenud vaatlusposti andmeid: Koorvere ja Ahja. Vaatluspostid ei asu samanimeliste asulate sees. Koorvere vaatluspost paikneb Valgemetsas, Ahja post aga Ahja-Rasina maantee silla juures, kohas, kus Lutsu jõgi suubub Ahja jõkke. Nende kahe vaatlusposti andmete vahel esineb sageli olulisi erinevusi, kuna esimene asub üsna Otepää kõrgustiku ääreala lähedal, Ahja post aga Peipsi madaliku lähedal. Sademete hulga erinevust soodustab ka see, et Koorvere post asub küllaltki suletud, metsaga ümbritsetud maastikul, Ahja post aga paikneb lagedal alal. Nimetatud faktidest tulenevad erinevused ka lumikattes. Näiteks perioodil 1966-1998 oli Koorvere keskmine aastane sademete hulk 710 mm, mis on selle piirkonna kohta suhteliselt suur, kuid Ahjas 643 mm, mis on juba oluliselt vähem. Keskmine lumikatte kestus sama perioodi kohta oli Koorveres 128 päeva ja Ahjal 115 päeva.

Aasta keskmiste temperatuuride ja sademete hulga järgi on tegemist mõõdukalt sooja ja parasniiske alaga. Juuli keskmine temperatuur on 17°C (maks. temp. 28...31°), veebruari keskmine temperatuur -7,5°C (min. temp. -26...-31°). Sooja poolaasta kestuseks on 220...230 päeva. Aastas sajab keskmiselt 665 mm sademeid, lumikatte keskmine paksus on 35 cm. Lumikatte kestus lumistel talvedel on keskmiselt 125...135 päeva. Sademete rohketel aastatel võib esineda erosioonikahjustusi. Vegetatsiooniperiood kestab keskmiselt 171-180 päeva.

2.2.4 Maavarad

Maa-ameti kaardirakenduse ja Eesti maavarade koondbilansi andmetel ei asu Vastse-Kuuste vallas ühtegi maardlat.

2.2.5 Pinnaveekogud ja märgalad

Valla pinnavete võrgustiku moodustavad vooluveekogud jõed, ojad ja kraavid ning seisuveekogud – järved. Suuremad valda läbivad vooluveekogud on Ahja jõgi, Leevi jõgi, Hatiku oja ja Lootvina peakraav.

Ahja jõgi saab alguse Erastvere järvest ja suubub Emajõkke. Jõe pikkus on 95 km ja valgala suurus 1070 km². Ahja jõel on palju llisajõgesid, nt Valgepera oja, Hilba jõgi, Leevi jõgi, Lootvina peakraav, Hatiku oja, Orajõgi. Vesi on valdavalt nõrgalt aluseline või neutraalne, orgaaniliste ainete sisaldus vees on väga väike. Orajõe kaudu jõuavad Ahja jõkke Põlva linna osaliselt puhastatud reoveed, mis suurendavad fosforisisaldust jõevees. Suurtaimestik erineb jõe eri osades nii liigirikkuse, hulga kui koosseisu poolest. Ahja jõest on leitud sõõrsuuliigi ojasilmu ja 29 kalaliigi (nt jõeforell, vikerforell, haug, angerjas) esinemise kohta.

Leevi jõgi on Ahja jõe keskjooksu vasakpoolne lisajõgi, mis algab Otepää linna juurest ja suubub Ahja jõkke. Jõe pikkus on 37 km ja valgala suurus 163 km². Jõe ümbritsev maastik oli varem ülekaalus põllustatud ja suhteliselt tiheda asustusega. Viimastel aastakümnetel on põllumaa osatähtsus jõe ümbruses vähenenud ning metsa ja võsa oma suurenenud. Jõgi on suure kaldega, veepinna absoluutne kõrgus on lähtel 150 m ja suudmes 58,2 m. Kalastikuliselt ei ole Leevi jõgi väga liigirikas, esineb jõeforelli, särge, haugi ning arvukalt lepamaimu ja turba.

Vastse-Kuuste vallas asuvad olulisemad seisuveekogud on Kiidjärv, Akste järv, Lootvina Pikkjärv ning Kiidjärve, Saesaare ja Leevijõe paisjärv. Olulisemate järvede iseloomustus on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond“.

Vastse-Kuuste valla suurimad sood on Valgesoo ja Arramäe raba.

Arramäe raba asub Akste looduskaitseala lähedal. Raba suurus on 360 ha ning maksimaalne turbalasundi paksus 6 meetrit.

Valgesoo asub valla kaguosas ning selle pindala on 330 ha, maksimaalne turbalasundi paksus 1,8 meetrit. Valgesoo kui Ida-Eesti tüüpi siirdesooilmelise veelahkmesoo kaitseks on moodustatud Valgesoo maastikukaitseala (kaitse-eeskiri kinnitatud Vabariigi Valitsuse 28.märtsi 2001.a määrusega nr 112).

2.2.6 Rohestruktuurid ja väärtuslikud maastikud

Rohelise võrgustiku ja väärtuslike maastike olemasoleva olukorra kirjeldus on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond“.

2.2.7 Kaitstavad loodusobjektid

Kaitstavad loodusobjektid käesoleva töö mõistes on *Looduskaitseaduse* alusel kaitstavad objektid ning muud erinevate kriteeriumite alusel kaitset väärivad objektid.

Vastse-Kuuste vallas asuvad järgmised kaitstavad loodusobjektid:

Kaitsealad

- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala
- Valgesoo maastikukaitseala
- Akste looduskaitseala
- Vastse-Kuuste park ja Tuulemägi
- Kiidjärve park ja järv

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala asub Ahja jõe keskjooksul ning on moodustatud 1957.aastal jõe ürgoru, selle lisaorgude, oruveerudel esinevate liivakivipaljandite ja ürgoruga piirnevate maastike kaitseks, samuti seal esinevate haruldaste ja ohustatud liikide kaitseks. Kaitseala suurim ja kõrgeim liivakivipaljand on 24 meetri kõrgune Suur Taevaskoda. Paljandite vanus on ligikaudu 400 miljonit aastat ning need on ühed tuntumad ja külastatavamad loodusobjektid. Maastikukaitseala pindala on ligikaudu 1120 ha.

Valgesoo maastikukaitseala asub Ahja jõe lookes liivapinnases olevas lamedas orus ning on moodustatud 1981.aastal Ida-Eesti tüüpi siirdesooilmelise lamedapinnalise veelahkmesoo kaitseks. Valgesoo on tekkinud mineraalmaa soostumisel ning otse liival ja savil oleva turbalasundi paksus on keskmiselt 1,3 ja maksimaalselt 1,8 meetrit. Rabapinna kõrgus jõest on kuni 45 meetrit. Kaitseala pindala on 352 ha, millest valdav osa on kanarbikulisterohke puisraba, kuid esineb ka jänesekapsa kuusikuid ja männikuid ning pohlamännikuid.

Akste looduskaitseala on moodustatud 1977.aastal metsakuklaste elupaikade kaitseks. Kaitsealale jääb ligi 1500 laanekuklaste pesakuhilat, suuremate pesatornide kõrgus on kuni 2 meetrit. Kaitseala asub Vastse-Kuuste valla idaosas ning selle pindala on 188 ha.

Vastse-Kuuste alevikus asuv 4,6 ha suurune park on kaitse alla võetud 1972.aastal. Kaitse-eeskiri on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 30.mai 2000.a määrusega nr 173. Kiidjärve park ja järv on kaitse alla võetud samuti 1972.aastal, kuid ala kaitse-eeskiri on uuendamata. Kaitseala pindala on 16 ha.

Natura 2000 alad

Euroopa Liidu looduskaitsepoliitika nurgakiviks on Natura 2000 – EL-i looduskaitsealade alusel loodav kaitsealade võrgustik, mille moodustavad:

- Linnudirektiivi I lisas loetletud linnuliikide ning rändlindude elupaikade kaitseks määratud linnuhoiualad
- Loodusdirektiivi I lisas loetletud elupaigatüüpide ja II lisas loetletud ja taimeliikide kaitseks määratud loodushoiualad

Natura 2000 aladel ei nõuta range kaitsekorra kehtestamist ega majandustegevuse täielikku keeldu. EL-i looduskaitsealade eesmärk on pigem toetada säästvat arengut. Looduse mitmekesisuse säilitamisel lähtutakse küll kõigepealt teaduslikest põhjendustest, kuid ei jäeta tähelepanuta ka majanduslikke ja kultuurilisi aspekte ning sotsiaalingimusi. Teatav majandustegevus on mõnel alal lausa vajalik. Näiteks niidud püsivadki ainult seni, kuni seal järjekindlalt niidetakse või loomi karjatatakse. Ent inimese tegevus Natura 2000 aladel peab olema kooskõlas kaitse- eesmärkidega. Seega luuakse Natura 2000 võrgustik selleks, et säilitada või vajadusel taastada Euroopa Liidule olulised elupaigatüübid ja liikide elupaigad nende loodusliku levila piires.

Iga Natura 2000 ala kohta koostatakse kaitsekorralduskava, milles määratakse kaitse-eesmärgid ja nende saavutamise viisid, pannes kirja ka võimalikud probleemid ja nende lahendusteed.

Vastse-Kuuste vallas asuvad järgmised Natura-alad:

- Ahja loodusala
- Akste loodusala
- Valgesoo loodusala
- Ahja jõgi

2.3 Sotsiaal-majanduslik ja tehiskeskkond

Sotsiaal-majandusliku ja tehiskeskonna põhjalik ülevaade on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond“.

2.4 Olemasolevad keskkonnaprobleemid

Üldine looduskeskkonnaseisund Vastse-Kuuste vallas üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamise ajal on hea ning on eelnevate aastate jooksul pidevalt paranenud. Valla arengukavas on välja toodud tegevused keskkonnavalaste eesmärkide saavutamiseks:

- jäätmehoolduskava kaasajastamine ja rakendamine;
- mitteametlike prügi mahapanekukohtade likvideerimise jätkamine, tõhustades keskkonnavalast järelevalvet;
- üldisele keskkonnaseirele kaasaaitamine;
- Vastse-Kuuste aleviku kanalisatsioonisüsteemi ja biopuhasti rekonstrueerimine;
- veemajanduse ja kanalisatsiooni terviklahenduste otsimine ja elluviimine valla territooriumil;
- valla piirkonnas olevate looduskaitsealade külastatavuse reguleerimine koostöös maakonna keskkonnateenistusega.

3 Valla strateegilised arengustsenaariumid

3.1 Ülevaade põhjustest mille alusel valiti peamised arengustsenaariumid, mida strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel käsitleti

Üldplaneeringu arengustsenaariumite väljatöötamisel on metoodilise lähenemisena käsitletud planeerimise avalikku kaalutusprotsessi, mille käigus on kõikide kõrgemalseisvate arengudokumentide eesmärged ning erinevate huvigruppide, osapoolte ja keskkonnaekspertide arvamust arvestades võrreldud ja hinnatud kavandatava tegevuse võimalikke mõjusid, nende leevendamise meetmeid ning tõenäolist arengut juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida.

Valla arengustsenaariumite valimise üldiseks kontekstiks on ühiskonnas toimuvad rahvastiku-, majandus- ja sotsiaalsed trendid, ülemaailmsetest kuni regionaalse taseme suundumusteni. Ülemaailmsed suundumused (globaliseerumine, infotehnoloogia areng ja säästva arengu nõuded) väljenduvad mitmete sotsiaalmajanduslike trendidena: teenuste ja infotehnoloogiapõhise arengu taustal maapiirkondades traditsiooniliste majandusharude (põllumajandus, kalandus jms) ning tootmise vähenemine, elu- ja töökohtade ümberpaiknemine, mobiilsuse kasv, keskkonnakaitse tugevnemine, puhta loodus/elukeskkonna väärtustamine jne.

Üleilmsetest suundumustest, mis senist olukorda enim mõjutavad, uusi perspektiive loovad ning millest tulenevaid võimalusi ja ohte tuleb Vastse-Kuuste valla arengu planeerimisel arvestada, võib olulisemaks pidada:

- piirkonna konkurentsivõime sõltuvust kohapealsete institutsioonide tuumikkompetentsist ja väärtusahelatest
- kaupade, teenuste, kapitali ja tööjõu mobiilsuse kasvu
- kaasaegse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia olemasolu ja rakendamist
- puhta elu- ja töökeskkonna populaarsuse kasvu
- jätkuvalt kasvavat turismi- ja puhkemajanduse arengut

Eesti-sisestest arenguprotsessidest mõjutavad Vastse-Kuuste valla arengut:

- muutused rahvastiku paiknemises, tööhõives ja transpordilistikas, mille on põhjustanud majanduse jätkuv ümberstruktureerimine
- demograafiliste protsesside kiire muutumine – üheaegselt toimuv elanike arvu vähenemine ja elanikkonna vananemine
- pinged erinevate regioonide ja sotsiaalsete gruppide vahel, mis on tingitud elukvaliteedi erinevustest piirkonniti ja leibkonniti
- regioonide konkurentsivõime eristumine investeringute saamiseks ja osalemiseks rahvusvahelises koostöös (eelistatud on Tallinn ja teised suuremad linnad ning nende lähitagamaad)
- Venemaa jätkuv mõju Eesti arengule
- Eesti ühinemine Euroopa Liidu majandus- ja sotsiaalruumiga, mis ühtlustab Eesti seadusandlikku baasi Lääne-Euroopa riikidega ning suurendab kulutusi töökeskkonna parandamisele, sotsiaalhoolekandele ja –kindlustusele
- haridussituatsiooni polariseerumine, mis on viinud olukorrani, kus hariduse kättesaadavus on seotud perede majanduslike võimaluste ja elukohaga
- ühinemine Euroopa Liiduga, mis annab täiendavaid võimalusi elatustaseme ühtlustamiseks lääneriikidega
- infokommunikatsiooni infrastruktuuri moderniseerumine ja autode arvu kasvav hulk, mis on suurendanud infoliikumise mahtu ja kvaliteeti ning avardanud võimalusi inimeste füüsilise ja sotsiaalse mobiilsuse kasvuks

Valla ruumilise arengu seisukohalt on oluline arvestada globaalsetest trendidest tulenevate positiivsete ja negatiivsete aspektidega, võimaluste ja ohtudega ning saavutada kohalikul tasemel kokkulepe erinevate huvigruppide ja osapoolte vahel selles osas, kuidas sellises kontekstis valla ruumilist arengut planeerida.

Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel käsitleti ja võeti aluseks avalikule kokkuleppele ja suunavale arengule baseeruv nn I-alternatiivstsenaarium, mis lähtus valla arengukavaga sätestatud valla strateegilistest arengueesmärkidest ja üldplaneeringu protsessi käigus sõnastatud strateegilisest tulevikuvisionist, ning võrreldi seda nn 0-stsenaariumiga ehk stsenaariumiga, mille puhul strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida. Eestis kehtiva seadusandluse alusel on 0-alternatiiv ebaseaduslik tegevus, kuna kohalikud omavalitsused on *Planeerimisseaduse* alusel kohustatud tagama üldplaneeringu kehtestamise omavalitsuse territooriumil. Käesolevas protsessis on antud alternatiive käsitletud eesmärgil hinnata üldplaneeringu koostamise vajalikkust.

- **I-alternatiivstsenaarium** ehk avalikule kokkuleppele ja suunavale arengule baseeruv stsenaarium, kus läbi avaliku kaasamise ja osalemise on saavutatud kokkulepe valla ruumiliste arengusuundade osas ning erinevate valdkondade arenguvajadusi ja -võimalusi käsitletakse integreeritult. Integreeritud lähenemine kindlustab kõrgemalseisvate huvide arvestamise Euroopa Liidu, Eesti riigi ja maakondlikul tasemel, sh keskkonkakaitset, majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised huvid. Avalik kaasamine planeerimisprotsessis võimaldab kohalikel elanikel kaasa rääkida oma piirkonna arengus: millist arengut soovitakse ning millist mitte. Avaliku planeerimisprotsessi läbi õpivad osalejad kohalike huvide eest seisma. Osalemine tagab, et planeering võetakse kohalike elanike poolt omaks ning selle põhimõtteid realselt ka järgitakse. Avalik kaasamine tagab erinevate huvigruppide esindatuse ning võimaluse lahendada konflikte ja saavutada kokkuleppeid arengusuundade ja põhimõtete üle. Integreeritud planeerimisprotsess lähtub terviku planeerimisest, mis võtab arvesse kõrgemalseisvaid arengusuunad ja -eesmärgid ning tagab seega planeerimise järjepidevuse, tuues kõrgemad eesmärgid ja suunad kohalikule tasemele.

Alternatiivi valiku põhjuseks on omavalitsuse vajadus suunatud arengu ning terviklike ruumiliste arengusuundade ja -põhimõtete järel, mis ühtivad ja võtavad arvesse ümbritsevaid ruumistruktuure ning piirkonna arengueeldusi ja kitsaskohti.

- **0-alternatiivstsenaarium ehk võrdlusstsenaarium**, kus jätkub senine areng ning puudub avalik kokkulepe valla ruumiliste arengusuundade osas, areng on suunamata ning seda ei käsitleta läbimõeldud tervikuna, vaid eraldiseisvate/integreerimata tegevuste, taktikaliste plaanide ja kavadena. Valla arendamine lähtub pigem era- kui avalikust huvist: kuna eelisarendatavad piirkonnad ja majandus/tegevusharud pole kokku lepitud, lähtutakse arendaja huvist, seda nii elamuehituse, tööstuse kui ka turismimajanduse arendamises. Üldplaneeringu puudumisel on kohaliku omavalitsuse pädevuses arendustegevuste reguleerimine kehtivate õigusaktidega sätestatud piirangute ja detailplaneeringute kaudu, mis pakub valla territooriumile fragmentaarset, kuid mitte tervikliku lahendust. Avaliku huvi kaitsmine avalikult kasutatavate alade määramatuse tõttu on piiratud.

Ahja jõe ürgoru maastikukaitsealal kavandatavad tegevused on ära määratletud Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala üldplaneeringuga, mis kehtestati 2008.aastal. Üldplaneeringuga on määratletud arendatavad alad kaitsealal, kus võimaldatakse maaomanike soovil arendustegevus, sh sihtotstarbe muutmine. Üldplaneering ei täpsusta arendatavate alade juhtfunktsioone, vaid määratleb üheselttõlgendatavad tingimused ehitustegevuseks, mida rakendatakse nii väikeelamumaa, ärimaa,

sotsiaalmaa kui ka keskkonnasõbraliku tootmismaa arendamisel. Igasugune arendustegevus kaitsealal eeldab eelnevalt detailplaneeringu koostamist, millega kaasneb ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. Maastikukaitseala üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus kujunesid välja alternatiivsed arengustsenaariumid, mis erinesid üksteisest arendatavate alade ulatuse poolest („Ahja jõe maastikukaitseala üldplaneeringu KSH aruanne“, OÜ Hendrikson&Ko, 2006). Erinevate arengustsenaariumite võrdlemise tulemusel jõudis KSH ekspertgrupp järeldusele, et nii loodus- kui inimkeskkonnale kõige soodsam on II arengualternatiiv ehk kompromissvariant, mille puhul piiratakse arendatavate alade ulatust, st ehitustegevust ei lubata kõikidel planeeringueskiisis määratletud arendatavatel aladel.

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamise käigus selgelteristuvaid erinevaid arengustsenaariume välja ei kujunenud, seega on KSH protsessi aluseks võetud 0-alternatiivina olemasolev olukord ja selle jätkumine ning I-alternatiivina valla areng väljatöötatud planeeringulahenduse alusel.

3.2 Ülevaade sellest, kuidas valiti parim alternatiivne arengustsenaarium (avalikkuse kaasamine)

Vastse-Kuuste valla üldplaneering koostati etapiviisiliselt. Esimeses etapis koguti lähteandmeid ning teostati olemasoleva olukorra analüüs, et saada ülevaade planeeringuala sotsiaalsetest, kultuurilistest, majanduslikest ja looduslikest eeldustest ja eripäradest ning lahendamist vajavatest probleemidest. Kogutud andmete põhjal koostati üldplaneeringu esimene köide „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Lähteandmestiku koond“, mis on aluseks üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisele. Planeeringu koostamise teises etapis keskenduti planeeringulahenduse väljatöötamisele. Teine köide „Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri“ sisaldab valla üldisi ruumilisi arengusuundi, annab ülevaate maakasutuspõhimõtetest ning üldplaneeringu lahendusest maakasutuse juhtfunktsioonide kaupa.

Omavalitsusepoolse planeeringu koostamise korraldamise meeskonna moodustamine

Üldplaneeringu koostamist korraldas igapäevaselt tuumikgrupp, kuhu kuulusid:

- Lennart Liba, Vastse-Kuuste vallavanem
- Eneken Padar, ehitus- ja arendusnõunik (osales protsessis kuni 2007.a sügiseni)
- Jüri Murs, nõunik ehitusküsimustes (protsessi kaasatud alates kevad 2008)
- Urmas Kolina, maa- ja keskkonnanõunik
- Meelis Järvemägi, keskkonnateenistuse esindaja
- Toomas Hirse, Riikliku Looduskaitsekeskuse esindaja

Üldplaneeringu koostamisel on saadud olulist informatsiooni Vastse-Kuuste valla jahimeeste seltsilt, RMK`lt ning kohalikult keskkonnateenistuselt (alates 01.02.2009 Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon). Samuti on planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestatud valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavaga.

Omavalitsus kaasas üldplaneeringu protsessi konsulteerima OÜ Hendrikson&Ko spetsialistidest koosneva meeskonna. Juhtrühma poolt planeeringu- ja keskkonnamõju hindamise protsessi kaasatud OÜ Hendrikson&Ko spetsialistide meeskond:

- Pille Metspalu – üldplaneeringute osakonna juhataja, projektijuht
- Marika Pärn – planeeringuspetsialist
- Tiit Oidjärv – sotsiaalse keskkonna spetsialist

- Triin Vall – looduskeskkonna spetsialist
- Ülli Reimets – kartograafia osakonna juhataja
- Oliver Parrest - kartograaf

Avalikkuse kaasamine

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamine toimus avaliku protsessina. Planeeringu koostamise käigus viidi läbi mitmeid avalikke planeeringupäevi, millest võtsid osa kohalikud elanikud, maaomanikud, ettevõtjad ja avaliku sektori esindajad. Valla arengukava täpsustamiseks ja tulevikunägemusele ruumilise mõõtme andmiseks viidi 2006.a juunis läbi valla planeeringupäev. Valla ruumilise tulevikuvisioni välja töötamiseks teostati SWOT-analüüs ning täideti valla hetkeolukorda ja tulevikusuundumusi käsitlev küsitlusleht. Arengusuundumuste põhjal töötati välja valla üldised maakasutuspõhimõtted ning neist lähtudes täpsemad maakasutustingimused ja maakasutusplaan.

3.3 Valla üldiste arengusuundade iseloomustus

Arengukava raames väljatöötatud eesmärkidest tulenevalt ning kooskõlas kõrgemal seisvate arengudokumentidega, on üldplaneeringu avaliku protsessi käigus välja töötatud ja aluseks võetud järgmised Vastse-Kuuste valla üldised ruumilised arengusuunad:

- Vastse-Kuuste vald peab olema elanikele turvaliseks elukeskkonnaks, säilitama oma loodusliku ja kultuurilise omapära
- Valla mitmekülgne ja piirkondlikult tasakaalustatud areng
- Infrastruktuuride ülesehitamine, mis aitaks tuua valda investeringuid ja hoogustaks kohapealse ettevõtluse arengut
- Sotsiaal- ja avalike teenuste kättesaadavus valla piires
- Puhketsoonide, kämpingute ja parkimisplatside määramine ning sellega aluse loomine turismiinvesteringute toomiseks valda

Vastse-Kuuste valla arenguvision aastaks 2020: Vastse-Kuuste vald on mitmekesise majandus- ja elukeskkonnaga piirkond, mis on tänu kaasaegsele tehnilisele ja sotsiaalsele infrastruktuurile atraktiivne nii elanikele kui külalisele.

3.4 Eeldatav mõju juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida

Vastse-Kuuste valla üldplaneering hõlmab kogu valla territooriumi. Ahja jõe ürgoru maastikukaitsealale on koostatud eraldi üldplaneering, mis kajastab kaitseala täpsemaid maakasutuspõhimõtteid ja -tingimusi. Valla üldplaneeringu koostamise eesmärk on saavutada kõiki osapooli ja huvigruppe võimalikult hästi rahuldav maa-alade kasutamine. Üldplaneeringu puudumisel toimuks Vastse-Kuuste valla edasine areng ilma erinevaid valdkondi ühendava ja kogu valla maakasutust hõlmava ruumilise visioonita. Sellisel juhul kujuneks valla ruumiline struktuur peamiselt läbi kitsamate kavade ja detailplaneeringute.

Üldplaneeringu puudumisel ei toimu alade kooskõlastatud arengut ning võivad esineda probleemid erinevate funktsioonidega maa-alade kõrvuti eksisteerimisel. Detailplaneeringud koostatakse väikeste piirkondade jaoks ning nendega pole võimalik hõlmata tervet valda kui funktsionaalset tervikut. Üldplaneeringuga saab erinevate sihtotstarvetega maad võimalike negatiivsete mõjude leevendamiseks vajadusel üksteisest puhversoonide või muude meetmetega eraldada. Selge ruumilise visiooni ja maakasutuspõhimõtete määramine tekitab kohalikes elanikes turvatunde aidates vältida piirkonda ebasobiva arendustegevusega kaasnevat negatiivset mõju. Üldplaneeringu puudumisel on oht avalikult kasutatava ruumi vähenemiseks läbi suunamata kinnisvaraarenduse ning nn piiriüleste teemade (ühistransport, kergliiklusteed, tehnilised infrastruktuurid) lahendamata jätmiseks.

Juhul, kui planeeringulahendust ellu ei viida, on mõju keskkonnale igas valdkonnas pigem negatiivne. Üldplaneeringu koostamisega luuakse eeldused positiivsete mõjude tekkeks sotsiaal-majanduslikule ja ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale ning negatiivsete mõjude leevendamiseks looduslikule keskkonnale.

3.5 Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus alternatiivsete arengustenaariumite korral

3.5.1 Looduskeskkond

Looduskeskkonna hea seisundi tagamine ja kultuurilise omapära säilitamine on seatud strateegilise eemärgina üleriigilises planeeringus Eesti 2010, Põlva maakonna planeeringus, Põlva maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” ja Vastse-Kuuste valla arengukavas. Eelnimetatud strateegilistes dokumentides toodud eesmärkidest lähtudes on koostatud ka Vastse-Kuuste valla üldplaneering.

Roheline võrgustik

I-alternatiiv ehk suunatud arengu korral tuleb tagada roheline võrgustiku toimimine ja säilimine, sealhulgas tuumalade äärealade – loodusliku või poolloodusliku maakasutusega alad, mis jäävad tuumalast välja - säilimine. Arendustegevuse korral roheline võrgustiku alal tuleb arvestada roheline võrgu toimimisega. Roheline võrgustiku piirid on täpsustatud ning seatud tingimused, millistel puhkudel on vaja koostada detailplaneering.

Võrreldes I-alternatiiviga, jäävad **O-alternatiivi** puhul roheline võrgustiku piirid ja kasutamistingimused teemaplaneeringus toodu tasemele. Arendustegevus lähtub detailplaneeringust või projekteerimistingimustest, mis ei arvesta piisavalt ümbritseva alaga ning võib ohtu seada võrgustiku toimimise (nt. rohekoridori läbilõikamine, asenduskoridori puudumine).

Kaitsealad, looduskaunid kohad, väärtuslikud maastikud ja looduskaitse üksikobjektid

I-alternatiiv lähtub antud alade avalikust kasutamisest ja looduskaitse eesmärkide sidumisest: kaitsealadel ja looduskaunites kohtades arendatakse puhkemajandust lähtudes alade koormustaluvusest, eelistatakse ekstensiivset kasutust intensiivsele ning keskkonnasäästlikke turismivorme. Aladele ja objektidele, sh kallasradadele, tagatakse avalik juurdepääs, objektid tähistatakse ning avatakse vaateid. Alade korrastamine ja viidastamine mõjub kanaliseerivalt, vaadete avamine lisab maastikule atraktiivsust.

O-alternatiivi kohaselt jäävad eraomanduses olevad alad, mille vastu eksisteerib avalik huvi, avalikust kasutusest välja ja suureneb avalikult kasutatavate alade

kasutamiskiirus seoses puhketeenuste ja looduses vaba aja veetmise võimaluste suurenemisega; korrastamata/viidastamata alade puudumine soodustab nn „metsikut turismi“ ja looduse prahistamist ning pinnase tallamist.

Vee ja õhu kvaliteet

I-alternatiiv piirab vee ja õhu kvaliteedi tagamiseks keskkonda mõjutavat reostusohklikku tootmist elamualade ja lasteasutuste lähedal ning looduskaunites kohtades. Tootmiskaude arendamisel tagatakse olemasolevate tootmiskaude intensiivsem kasutuselevõtmine, uute alade reserveerimisel rajatakse sanitaarkaitsevööndid, puhver- ja haljasalad, säilitatakse kõrghaljastus ja soodustatakse selle rajamist erineva funktsiooniga kaude kontaktvöönditesse. Üldplaneeringuga reserveeritakse uued tootmisalad Vastse-Kuuste aleviku lõunaossa ja Leevijõe külla (moodustades alevikus reserveeritava tootmiskauga ühtse maa-ala). Transpordist elamualade avalduva negatiivse mõju minimeerimiseks pööratakse olulist tähelepanu ümbersõiduteedele. Samuti kavandatakse I-alternatiivi puhul kergliiklusteede rajamist looduskeskkonna hea seisundi tagamiseks ja inimeste liikumisvõimaluste parandamiseks.

O-alternatiivi puhul toimub tootmise arendamine vastavalt arendaja soovile ning huvidele, lähtudes kehtivatest seaduslikest nõuetest ja tingimustest vee- ja õhukaitsele. Asukoha arengueeldused määravad tootmise iseloomu, kuid kokkulepe selles osas puudub. Kergliikluse propageerimine autoga liiklemise alternatiivina pole elujõuline, kuna kergliiklusteede väljaarendamine on tagasihoidlik ja pigem pisteline.

3.5.2 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Tootmine ja teenindus

Põlva maakonna planeeringus on majanduse arengu strateegilise eesmärgina välja toodud konkurentsivõimelise ja mitmekesise majanduse arendamine. Tootmise arendamine peaks võimalikult suures ulatuses põhinema taastuval ressursil ning kohalike ressursse ja potentsiaali tuleb majanduse arendamiseks rohkem ära kasutada. Toetada tuleb olemasolevate ja võimalike uute programmide raames ettevõtmisi, mis viivad majanduse mitmekesistamisele nii traditsioonilistel kui vähemtraditsioonilistel tegevusaladel.

I-alternatiivi kohaselt arendatakse ettevõtlust ja tootmist juba olemasolevates aktiivsetes ettevõtluspiirkondades nende intensiivsema kasutuselevõtu läbi. Uusi tootmiskauid reserveeritakse eelkõige olemasolevate tootmisalade läheduses Vastse-Kuuste alevikus. Uued tootmisalad eraldatakse elamualadest rohelise puhvertsooniga. Äritegevuse ja ettevõtluse laiendamisel arvestatakse ka infrastruktuuride rajamise vajadusega.

O-alternatiivi järgi säilivad senised tootmiskaad. Tööstuspiirkonda ei arendata sihipäraselt, vajalike infrastruktuuride arendamine ei toimu läbimõeldult tööstuspargi väljaarendamist silmas pidades, samuti ei arvestata piisavalt puhvertsoonide loomisega tootmise ning elamu- ja puhkealade vahele. Vajalike kaude puudumine Vastse-Kuuste vallas pärsib tootmissektori arengut.

Põllumajandus/metsandus

Põlva maakonna planeeringu põllumajanduse arengu strateegiliseks eesmärgiks on põllumajandustootmise efektiivseks muutmine, toodangu mitmekesistamine, tingimuste loomine alternatiivsete tegevusalade kasutusele võtmiseks ja konkurentsivõimelise ning efektiivse toiduainetetööstuse arendamine. Metsamajanduse strateegiline eesmärk maakonnaplaneeringus on säästlik ja efektiivne majandamisega metsandus – metsade ja metsakaude hooldamine ja kasutamine sellisel viisil ja tempos, mis tagab nende bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse,

uuenemisvõime, elujõulisuse ning potentsiaali praegu ja võimaldab ka tulevikus teisi ökosüsteeme kahjustamata täita ökoloogilisi, majanduslikke ning sotsiaalseid funktsioone kohalikul, riiklikul ja globaalsel tasandil.

Suur osa valla territooriumist on määratletud põllu- ja metsamajandusmaa ehk maatulundusmaana. **I-alternatiivi** puhul on elamumaade reserveerimisel arvestatud vajadusega säilitada väärtuslikku põllu- ja metsamaad. Põllu- ja metsamajandusliku tegevuse suunamisel on omavalitsuse roll teavitada elanikkonda võimalusest taotleda toetusi, mis on suunatud peamiselt põllumajanduse kui elulaadi säilitamisele ja põllumajandusmaastike loodushoiule. Maastike loodushoid on oluline kogu valla maastikupildi kujunemisel. Suunatud arengu korral on tagatud metsaresursi mitmekülgne ja säästlik kasutamine ning veekogude kaldaaladel majanduslikult kasutamata metsareservide säilimine.

O-alternatiivi puhul on oht põllumajanduslike maade söötijäämiseks/võsastumiseks ning kultuurmaastiku vähenemiseks/atraktiivsuse kadumiseks maastikupildis. Ehitustegevuseks võidakse kasutada ka väärtuslikke põllu- ja metsamaid ja looduskaitseolulistel aladel biotoopidega alasid.

Turism

Vastse-Kuuste valla arengukavas on strateegilise eesmärgina välja toodud puhketsoonide, kämpingute ja parkimisplatside määratlemine, mis loob aluse turismiinvesteeringute toomiseks valda ning turismiobjektide heakorrastamisele kaasa aitamine. Samas soodustada koostööd kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil turismialaste projektide rakendamisel. Põlva maakonnaplaneeringu järgi on maakonna turismialaseks eesmärgiks turismi kui alternatiivse tegevusala kaudu elanike sissetulekute suurendamine. Turismi arendamiseks tuleb paremini eksponeerida kohalikku omapära ja traditsioonilist maaelu, luua tingimused aktiivset puhkust pakkuvate ettevõtete tekkeks ning välja töötada turismipiirkondade arengusuunad ja tegevuskavad.

I-alternatiiv näeb puhkemajanduse ja turisminduse arendamist valla majanduse arendamise olulise komponendina ning toetab säästliku ja piirkonnale sobiva turismi arendamist olemasolevate vaatamis- ja loodusväärtuste baasil. Looduskaitseolulistel väärtuslikel looduslikel ja looduslähedastel aladel tagatakse alade kasutamine turismi eesmärgil vastavalt nende koormustaluvusele. Samuti soodustatakse piirkonna eripärale vastavate ekstensiivsete ja säästlike turismivormide arengut.

O-alternatiivi puhul on turismimajanduse arendamine üheselt suunamata ning lähtub üksikute arendajate huvist.

Elamuehitus

Vastse-Kuuste valla arengukava raames üheks välja töötatud eesmärgiks on mitmekesine ja atraktiivne elukeskkond. Vastse-Kuuste vald peab olema elanikele turvaliseks elukeskkonnaks, säilitades seejuures oma loodusliku ja kultuurilise omapära.

I-alternatiivi kohaselt on oluline tagada elamumaade olemasolu suuremates asulates ning olemasolevas hajaasustuses jälgida ja säilitada senist asustusstruktuuri. Olemasolevatel kompaktsel struktuuriga aladel laiendatakse ja tihendatakse elamualasid, arvestades looduslike tingimusi ning lähtudes infrastruktuuri rajamise võimalustest. Kompaktsuse põhimõttel rajatavate elamupiirkondade varustamine vajalike infrastruktuuridega on lihtsam/odavam, samuti on lahendused terviklikumad. Olemasolevatel hajaasustatud aladel järgitakse hajaasustuse põhimõtet ning erinevatele piirkondadele iseloomulikke ajalooliselt väljakujunenud asustusstruktuuri. Samuti jälgitakse ajaloolist hoonestustihedusest, hoonemahtusid ja arhitektuurilisi elemente, et tagada kokkusobivus ümbritseva ehitatud ja loodusliku keskkonnaga.

Miljööväärtuslikes piirkondades ja looduskaunites kohtades reguleerivad ehitus- ja maakasutust detailsemad tingimused.

O-alternatiivi korral jätkub ehitusalade kohati stiihiline ja omanikukeskne valik, mis ei arvesta üldiseid vajadusi ega säästliku arengu põhimõtteid. Vastavalt elamuehituse aktiivistumisele võivad tekkida uued hajaasustatud alad, mille rajamisel pole arvestatud looduskaitse tingimustega, rohevõrgustiku toimimisega või muude loodusväärtuslike alade säilitamisega, alade varustus infrastruktuuridega on puudulik (ühisveevärk- ja kanalisatsioon, ligipääsud, teenuste lähedus) ning nende rajamine kulukas. Miljööväärtuslike piirkondi võib rikkuda sinna arhitektuurselt mittesobivate elamutega. Traditsioonilise asustusstruktuuriga piirkondades ehitamine ei jälgi olemasolevast külatüübist tulenevaid iseärasusi.

Tehnovõrkude rajamine

Kvaliteetse ja tänapäeva nõuetele vastava infrastruktuuriga varustamine on Põlva maakonna planeeringuga ja Vastse-Kuuste valla arengukavaga määratud strateegiline eesmärk.

I-alternatiivi puhul rajatakse toimiv infrastruktuur, mis on eelduseks elamuehituse ja ettevõtluse arengule omavalituses. Planeeritavatesse kompaktses asustuses põhimõttel arendatavatesse elamupiirkondadesse tagatakse varustus ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooniga, ühisveevärki arendatakse ka olemasolevates tiheasustusega piirkondades (Vastse-Kuuste alevik, Valgemetsa, Kiidjärve, Karilatsi, Leevijõe ja Lootvina küla), ühiskanalisatsioon on kavandatud Vastse-Kuuste ja Valgemetsa alevikku ning Leevijõe ja osaliselt Karilatsi küladesse. Teede renoveerimisega parandatakse küladevahelisi ühendusi, kergliiklusteede kavandamisega soodustatakse autovaba liikumist.

O-alternatiiv, mille kohaselt uusi tööstus- ja elamualasid ei reserveerita, arendatakse infrastruktuure vastavalt kehtivatele arengukavadele. Teede renoveerimine toimub vastavalt teehoiukavale, kuid kergliiklusteede arendamine on pisteline.

3.5.3 Ajaloolis-kultuuriline keskkond

Väärtuslikud maastikud ja traditsioonilised asustusstruktuurid, külamiljööd ja kultuurimaastikud ning muinsusväärtused

Väärtuslike maastike, traditsiooniliste asustusstruktuuride ja muinsusväärtuste kaitse on määratletud Põlva maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused“, mis on alusmaterjaliks Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamisel.

I-alternatiiv täpsustab piirkonnad, mida vallas peetakse väärtuslikeks maastikeks, miljööväärtuslikeks aladeks ja traditsioonilise asustusstruktuuriga aladeks, mida soovitakse sellistena säilitada ning mille jaoks on detailsemalt esitatud ehitus- ja projekteerimistingimused. Väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade kasutamine turismi- ja puhkemajanduse eesmärgil peab toimuma vastavalt alade koormustaluvusele. Muinsusväärtuste kaitseks ja samaaegseks eksponeerimiseks alad korrastatakse, tagatakse avalikud juurdepääsud ja püstitatakse viidad.

O-alternatiivi kohaselt pööratakse tähelepanu ainult maakonna teemaplaneeringuga määratletud väärtuslike maastike kasutamistingimustele, millest väljapoole jäävates külades ehitus- ja projekteerimistingimusi ei täpsustata, seega pole nende säilimine tagatud.

4 Kavandatava tegevusega kaasnevad keskkonnamõjud

Vastse-Kuuste valla üldplaneering on koostatud lähtudes valla arengukavas püstitatud visioonist ja eesmärkidest ning suunatud valla elanike sotsiaalsete ja majanduslike vajaduste rahuldamisele. Üldplaneeringu koostamise käigus täpsustatakse valla üldise ruumilise arengu põhimõtted. Selge ruumiline visioon võimaldab tasakaalustatult arendada piirkonna elu- ja ettevõtluskeskkonda.

4.1 Ärimaad

4.1.1 Ärimaade arenduspõhimõtted

Ärimaa all mõeldakse kaubandus-, tootlustus-, teenindus- ja majutushoone maad ning kontori- ja büroohoone maad. Ärimaa arenduspõhimõtted ja -tingimused on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**”. KSH seisukohast olulisemad maakasutuspõhimõtted on järgmised:

- säilivad kõik olemasolevad ärimaad
- täiendav ärimaa juhtfunktsiooniga ala reserveeritakse Vastse-Kuuste alevikus
- kõigile elamumaa juhtfunktsiooniga reserveeritud maadele on antud ärimaa kõrvalfunktsioon 20% ulatuses
- kõigile olemasolevatele ja reserveeritavatele tootmismaa juhtfunktsiooniga maadele antakse ärimaa kõrvalfunktsioon
- ärimaa kõrvalfunktsiooni rakendamisel arendada keskkonnasäästlikku majandust (väärtuslikel loodus- ja külamiljööga aladel eelistada puhkemajanduslikku teenust, tootlustust ja majutust)

4.1.2 Ärimaade reserveerimisega kaasnevad mõjud

Äri- ja teenindusmaade arendamisel on arvestatud asjaoluga, et säiliks senised olemasolevad ärimaad. Täiendavad ärimaa juhtfunktsiooniga alad reserveeritakse Vastse-Kuuste alevikus ning ärimaa kõrvalfunktsioon antakse uutele reserveeritavatele elamualadele. Olemasolevate ärimaade säilimine aitab kaasa ettevõtete tegutsemise jätkumisele ning töökohtade säilimisele, mis parandab kohaliku majanduskeskkonda. Täiendavate ärimaade reserveerimine suuremas ulatuses aitaks kohaliku ettevõtlust edendada, valda uusi investeeringuid tuua ja töökohti luua, kuid üldplaneeringuga seda ette nähtud ei ole.

Ärimaa kõrvalfunktsiooni andmine elamumaadele soodustab keskkonnasäästlikku majandamist, kuna ärimaa kõrvalfunktsiooni rakendamisel on kõige olulisemaks kriteeriumiks asjaolu, et koormus looduskeskkonnale oleks võimalikult minimaalne. Seega on looduslikult väärtuslikel aladel ja elamumaadel lubatud puhkemajanduslik teenindus, tootlustamine ja majutusteenus.

Reguleeritud puhkemajandusliku iseloomuga äri- ja teenindussfääri arengu soodustamine looduskaunitel aladel ning nende toimimise tagamine aastaringsest täidab Põlva maakonnaplaneeringus püstitatud strateegilist eesmärki suurendada läbi turismi kui alternatiivse tegevusala, kohalike elanike sissetulekuid ja koos sellega ka

piirkonna majanduslikku aktiivsust. Olemasolevate ressursside (vaatamisväärne ja puhkusevõimalusi pakkuv looduskeskkond) ära kasutamine turismi arendamise eesmärgil aitab piirkonda meelitada turiste ning seeläbi kohalikke tegevusvõimalusi suurendada (uute töökohtade teke, majanduslike võimaluste paranemine, elukeskkonna kvaliteedi tõus). Turismiobjektide ja puhkemajanduslike teenuste muutmine aastaringsest turistidele kättesaadavaks tõstab piirkonna atraktiivsust ning vähendab sesoonsusest tingitud majanduslikke kulusid. Puhkemajandusliku iseloomuga äri- ja teenindussfääri arengu soodustamine looduskauitel aladel suurendab oluliselt looduskeskkonna kasutuskooormust, mis võib kaasa tuua keskkonna kahjustusi (pinnase kahjustused, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine liikide elu- ja kasvukohtade kahjustamise tõttu, õhu- ja veekvaliteedi halvenemine). Samas vähendab reguleeritud puhkemajanduslik tegevus oluliselt nn „metsiku“ turismiga kaasnevaid negatiivseid mõjusid. *Vt. ptk 4.7.2.*

Ärimaa kõrvalfunktsiooni andmine elamu- ja tootmismaadele soodustab polüfunktsionaalsete alade teket ning aitab kaasa elukeskkonna mitmekesistamisele. Samuti aitab luua uusi töökohti, mitmekesistada elanike töövõimalusi ning parandada Vastse-Kuuste valla puhkemajanduslikku potentsiaali. Negatiivse mõjuna võib elamumaadele ärimaa kõrvalfunktsiooni andmine kaasa tuua läheduses elavate inimeste elukeskkonna häirimise suurenenud liikumisvoogude tõttu. Leevendava meetmena on üldplaneeringuga määratletud detailplaneeringu koostamise kohustus arendatavatel äri- ja elamumaa juhtfunktsiooniga aladel. Ärifunktsiooni rakendamisel ei tohi kahjustada ega piirata naaberkiinnistute maaomanike ja valdajate huve ega õigusi ning omavalitsusel on õigus nõuda planeeritava tegevusega kaasneva võivate mõjude hindamist.

4.2 Ühiskondlike hoonete maa

4.2.1 Ühiskondlike hoonete maa arendamise põhimõtted

Ühiskondlike hoonete maana loetakse käesolevas planeeringus tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuste maad, teadus-, haridus- ja lasteasutuste maad, spordihoonete-, kultuuri- ja kogunemisasutustemaad, sakraal- ja tavandihoone maad. Ühiskondlike hoonete maa reserveerimise ja arendamise põhimõtted on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**“. KSH seisukohast on olulisemad järgmised arenduspõhimõtted:

- säilivad kõik olemasolevad ühiskondlikud hooned
- täiendavaid ühiskondlike hoonete maid reserveeritakse Lootvina külas ja Vastse-Kuuste alevikus
- alade arendamisel näha ette turvariske ennetavad ja maandavad meetmed (valgustus, liiklusohutus)
- säilitada võimalikult suures ulatuses olemasolev kõrghaljastus
- võimalusel tagada kõikidele ühiskondlikele hoonetele kergliikluse ligipääs
- lahendada noortekeskuse väljaarendamine olemasolevate ühiskondlike hoonete baasil

4.2.2 Ühiskondlike hoonete maa reserveerimisega kaasnevad mõjud

Avalikult kasutatavate hoonete ja rajatiste arendamine mõjub valla arengule positiivselt, kuna võimaldab erinevate teenuste kättesaadavust vallas ning arvestab erinevate vanuserühmade huvide ja vajadustega. Eelkõige paranevad kohalike elanike lastehoiu, vaba aja veetmise ja sportimise võimalused.

Olemasolevate ühiskondlike hoonete säilimine tagab avalike teenuste kättesaadavuse säilimise – hoonete likvideerimine tooks kaasa avalike teenuste kättesaadavuse halvenemise. Täiendavate ühiskondlike hoonete maa reserveerimine Lootvina külas ja Vastse-Kuuste alevikus parandab oluliselt teenuste pakkumise kvaliteeti vallas. Lootvina külla kavandatav külakeskus toob kaasa kohalike elanike aktiivsuse tõusu, kuna paranevad vaba aja veetmise ning elanike kooskäimise võimalused. Kuna paranevad ka ürituste korraldamise võimalused, suurendab see piirkonna atraktiivsust ning väljastpoolt valda tulevate külastajate arvu. Vastse-Kuuste alevikku kavandatav lasteaed parandab lastehoiu võimalusi, mis omakorda parandab noorte perede elukeskkonda ja loob head tingimused uute elanike lisandumiseks valda, eelkõige just väikelastega peredele.

Kergliiklusteede kavandamine ühiskondlike hooneteni parandab oluliselt kohalike elanike liikumisvõimalusi ja avalike teenuste tarbimist. Heade ligipääsuteede olemasolu soodustab elanike liikumist ning elavdab seejuures ühiskondlikku aktiivsust. Ühtlasi suurenevad ka elanike sportimisvõimalused, kuna kergliiklusteid saab kasutada jalgratta, rulluisude ja teiste kergliiklusvahenditega sõitmiseks.

Detailplaneeringu koostamise kohustus ja tingimuste seadmine ühiskondlike hoonete arendamiseks tagab arendustegevusega kaasnevate negatiivsete mõjude minimeerimise. Detailplaneeringuga täpsustatakse maa-ala täpne maakasutus ning parkimiskohtade vajadus lähtuvalt parkimisnormidest. Ühiskondlike hoonete arendamisel tuleb ette näha turvariske ennetavad ja leevendavad meetmed ning säilitada alal kõrghaljastus võimalikult suures ulatuses. Lisaks tuleks detailplaneeringuga ette näha ala varustamine ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniga, sadevete käitlussüsteem ja jäätmemajanduse lahendused. Nimetatud meetmed tagavad rajatavate hoonetega looduskeskkonnale kaasnevate negatiivsete mõjude leevendamise.

Ühiskondlike hoonete (ja üldse uute hoonete) ehitamisega kaasnevad nii lühi- kui pikaajalised mõjud looduskeskkonnale. Ehitustegevusega kaasneb ajutine loodus- ja elukeskkonna kvaliteedi halvenemine – ehitamine toob kaasa liikluse intensiivistumise ja sellega kaasneva heitgaaside emissiooni ja müra suurenemise, ehitustegevusega kaasneva müra, tolmu jt saasteainete leviku suurenemise, pinnase kahjustused, ehitusjäätmete teke. Looduslikele aladele hoonete ehitamine toob kaasa taimestiku ja loodusliku pinnase vähenemise (sh kõrghaljastus), ümbritseva taimestiku kahjustamise, võimalikud pinnasereostused, veerežiimi muutused ja nii põhja- kui pinnavee kvaliteedi halvenemise. Ehitamisega kaasnevate negatiivsete mõjude leevendamiseks on oluline detailplaneeringute koostamise ja hilisema ehitustegevuse käigus järgida keskkonnakaitselisi aspekte.

4.3 Elamumaa

4.3.1 Elamumaa arendamise põhimõtted

Väikeelamumaa all mõeldakse käesolevas planeeringus ühepereelamumaad kompaktse hoonestusega aladel ja maatulundusmaa elamu õuemaad hajaasustuses. Väikeelamumaa arendamise põhimõtted on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**“. KSH seisukohast on olulisemad järgmised arenduspõhimõtted:

- säilivad kõik olemasolevad elamumaad
- täiendavalt reserveeritakse väikeelamumaa juhtfunktsiooniga alasid Vastse-Kuuste alevikus, Leevijõe, Valgemetsa, Kiidjärve, Lootvina, Koorvere ja Karilatsi külas

- kõikidele elamumaadele antakse ärimaa kõrvalfunktsioon 20% ulatuses
- elamumaal ärimaa kõrvalfunktsiooni arendamisel ei tohi äriliste hoonete maht oluliselt ületada väikeelamu mahtu
- suuremate elamualade puhul jäetakse 10% alast üldkasutatavaks maaks haljasalade, parkmetsade ja laste mänguväljakute rajamiseks, et tagada vajalike vabaõhu puhkekohtade olemasolu
- ehitusõigust omav krunt peab Vastse-Kuuste alevikus olema vähemalt 0,2 ha ja teistel arendatavatel elamualadel vähemalt 0,25 ha suurune
- uute hoonete planeerimisel ja ehitamisel tuleb tagada nende vastavus keskkonnanõuetele ja võimalike negatiivsete mõjude leevendamine (reoveepuhastus, liikluskorraldus)
- elamualade arendamisel tagada mürakaitse, luues selleks maksimaalselt looduslikke mürabarjääre (kõrg- ja madalhaljastus)
- kindlaksmääratud tingimused detailplaneeringute koostamiseks

Uusi **korterelamumaa** juhtfunktsiooniga alasid üldplaneeringuga ei kavandata. Säilivad olemasolevad korterelamumaad Vastse-Kuuste alevikus ja Karilatsi külas, millele antakse ärimaa kõrvalfunktsioon 20% ulatuses (äritegevust võib arendada kortermaja esimesel korrusel).

4.3.2 Elamumaade reserveerimisega kaasnevad mõjud

Täiendavate elamumaade reserveerimisel on lähtutud põhimõttest, et uued elamualad oleksid piirkondades, mis võimaldavad tagada inimeste jaoks võimalikult kvaliteetse elukeskkonna ning samas oleks elamualade rajamisega kaasnevad negatiivsed mõjud loodus- ja sotsiaalmajanduslikule keskkonnale võimalikult minimaalsed. Üldplaneeringuga on uued väikeelamumaa juhtfunktsiooniga alad reserveeritud Vastse-Kuuste alevikus, Leevijõe, Valgemetsa, Kiidjärve, Karilatsi, Lootvina ja Koorvere külas. Väikeelamumaa juhtfunktsiooniga maid reserveeritakse nii tihe- kui hajaasustuse põhimõttel. Reserveeritavate elamumaade määramisel on arvestatud, et säiliks head põllu- ja metsamaad.

Üldplaneeringuga reserveeritakse vaid väikeelamumaa juhtfunktsiooniga alasid, et edasi arendada olemasolevat asustusstruktuuri. Täiendavate korterelamute rajamine mitmekesisaks küll Vastse-Kuuste aleviku ja ka kogu valla üldpilti, kuid ei sobiks olemasolevasse miljöösse. Vastse-Kuuste valla ruumilise arenguvisiooni väljatöötamisel oli aluseks eesmärk, et Vastse-Kuuste vald peab olema elanikele turvaliseks elukeskkonnaks säilitades oma loodusliku ja kultuurilise eripära. Loodusliku elukeskkonna säilitamisele aitab kaasa ka ehitusõigust omava krundi miinimumsuuruse kehtestamine ning suuremate elamualade puhul haljasalade ja parkmetsa kavandamine. See tagab puhkealadeks sobivate haljasalade säilimise.

Elamumaade reserveerimisega kaasnev mõju looduskeskkonnale on üldjuhul negatiivne. Uute elamute ehitamine toob kaasa ajutise negatiivse keskkonnamõju - müra, vibratsioon, saasteainete emissioon, ehitusjäätmete teke, pinnase kahjustamine ja võimalik reostus. Ehitiste eksploatatsiooniga kaasnev mõju on pikaajalisem - maastikupildi muutused, pinnase kahjustamine, taimkatte vähenemine, veerežiimi muutused, liikluskoormuse suurenemine, olmejäätmete teke. Vastse-Kuuste vallas on olemasolevate asustusalaade tihendamisel ja laiendamisel arvestatud looduslikke tingimusi ja infrastruktuuride rajamise võimalusi. Seega on elamualade arendamisel lähtutud põhimõttest, et oleks tagatud looduskeskkonna hea seisund ning elamualade arendamine oleks majanduslikult võimalikult otstarbekas. Võimalikult kvaliteetse elu- ja looduskeskkonna tagamiseks on üldplaneeringuga seatud kohustus tagada uute elamute planeerimisel ja ehitamisel nende vastavus keskkonnanõuetele, võimalike

negatiivsete keskkonnamõtjude leevendamine (reoveepuhastus, liikluskorraldus) ning normatiivne mürakaitse rajades selleks võimalikult palju looduslikke mürabarjääre.

Uute elamumaade planeerimisega kaasneb ka tehnilise infrastruktuuri rajamise vajadus. Tiheasustusala põhimõttel rajatavad elamupiirkonnad on soovitatav liita olemasolevate tehnosüsteemidega. Vastse-Kuuste aleviku ja Valgemetsa küla „kokkukasvamise“ läbi täiendavate elamumaade reserveerimise parandab oluliselt ühiste tehnovõrkude ja sotsiaalse infrastruktuuri väljaarendamise võimalusi. Paraneb esmatarbitseenuste kättesaadavus ning koos sellega ka üldine elukeskkonna kvaliteet. Hajaasustuses on suurte vahemaade tõttu otstarbekas rajada lokaalsed puurkaevud ja reoveekaevud. Individuaalsete puurkaevude rajamine ja kanalisatsioonikaevude paigaldamine võib kaasa tuua põhjavee ja pinnasse reostuse ohu. Selle vältimiseks tuleb täpselt jälgida keskkonnakaitseabinõusid ning tagada kogumiskaevude lekkekindlus ja regulaarne tühjendamine.

Elamu- ning tootmis- ja ärimaade arendamine peab olema tasakaalus, et tagada majandusliku potentsiaali võimalikult maksimaalne efektiivsus. Elamumaade arendamisel on oluline tagada uutele elanikele töökohad ning tootmiskaade arendamisel uutele töölistele elukohad. Elanikkonna suurenemine loob eeldused tootmise laiendamiseks ja teenuste kättesaadavuse parandamiseks, kuna suureneb töötajate ja teenuste tarbijate arv. Elamumaadele ärimaa kõrvalfunktsiooni andmisega kaasnevat mõjusid on vaadeldud ptk 4.1.2.

Elamumaade arendamisega kaasnevate negatiivsete mõjude leevendamiseks on üldplaneeringuga määratud alad ja juhud, millal kaasneb uutele arendatavatele aladele detailplaneeringu koostamise kohustus. Elamualade arendamisel tuleb detailplaneering koostada maakasutusplaanile kantud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel, kalda piiranguvööndis maa-ala jagamisel elamukruntideks, hajaasustuses rohkem kui kolmest majapidamisest koosneva elamutegrupi arendamisel ning elamumaa arendamisel loodusväärtuslikul maastikul või väärtuslike kooslustega aladel. Olulisemaks kriteeriumiks on, et elamumaade ja kõrvalfunktsioonina ärimaade arendamisega kaasnevad mõjud (liiklusvoogude suurenemine, ehitustegevus jms) ei tohi ümbritsevatele aladele olulist negatiivset mõju avaldada. Detailplaneeringu koostamise kohustuse määramisega tagatakse planeerimisprotsessi läbipaistvus ja antakse asjast huvitatud osapooltele õigus ja võimalus planeerimisprotsessis kaasa rääkida. See omakorda tagab parima ja kõiki osapooli rahuldava planeeringulahenduse väljatöötamise. Hajaasustuses toimub elamualade arendamine üldplaneeringuga määratud arendamispehõimõtetele ja projekteerimistingimustele.

4.3.3 Elamumaa arendamine hajaasustuses ning traditsioonilise ja ajaloolise asustusstruktuuriga aladel

Ajaloolis-kultuurilise keskkonna säilitamiseks on planeeringuga määratletud tingimused elamumaade arendamiseks ja elamute projekteerimiseks hajaasustuses ja traditsioonilise asustusstruktuuriga aladel. Hajaasustuses on minimaalseks ehitusõigust omava krundi suuruseks 1,0 ha, millest aiaga piiratava õueala suurus ei tohi ületada 0,2 ha. Seeläbi tagatakse hajaasustusele omane maastiku avatus. Loodusväärtuslike maastike ja koosluste võrgustikuga aladel tohib elamu ehitada vähemalt 2,0 ha suurusele alale. Ühtlasi kaasneb sellega ka detailplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju hindamise kohustus hoonestusala parima asukoha ja ehitustingimuste leidmiseks, et kahjustused looduskeskkonnale oleks võimalikult minimaalsed. Metsaga kaetud aladel tuleb vähemalt 90% alast jätta metsamaaks või parkmetsaks.

Elamualade tihendamisel juba hoonestatud külates ja traditsioonilise külamiljööga piirkondades tuleb järgida, et uued hooned sobiksid väljakujunenud ehituslaadiga. Seeläbi tagatakse piirkonna maastikulise terviku ja miljöö säilimine. Seega on planeeringulahenduse mõju ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale positiivne, kuid seda juhul, kui üldplaneeringuga sätestatust suudetakse realses arendustegevuses kinni pidada.

4.4 Liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa

4.4.1 Liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa arendamise põhimõtted

Liiklusmaa on maantee, puiestee, tänav või muu liikluseks kavandatud rajatis koos seda moodustavate sõidu- ja kõnniteede, teepeenarde ja haljas- või muude eraldusribadega. Liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa on liiklust teenindavate hoonete ja rajatiste ala: jaamahoonete, terminaalide jne teenindusmaa, samuti parklad ja parkimishooned. Liiklusmaa arendamise põhimõtted on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**”. KSH seisukohast on olulisemad järgmised põhimõtted:

- tagada traditsiooniliste ujumiskohtade, avalike lõkke- ja telkimisplatside juurde viivate teede avalik kasutamine
- vastavalt *Teeseadusele* sõlmida vallavalitsusel teomanikuga eratee avaliku kasutamise leping
- reserveeritud elamumaade ja puhkealade arendamisel on soovitatav arvestada väljakujunenud teedevõrguga, teid mitte õgvendada ja laiendada
- teede rekonstrueerimisel arvestada teemaa määramisel ka jalgrattateede rajamise vajadusega
- tee kaitsevööndis on uute ehitiste ehitamine keelatud, va *Teeseaduse* §36-s sätestatud juhtudel

4.4.2 Liiklusmaa arendamisega kaasnevad mõjud

Täiendavate liiklusmaade reserveerimisel on lähtutud põhimõttest, et oleks tagatud avalikele kohtadele juurdepääsud ning kogu valda läbiv toimiv transpordivõrk. Avalikele kohtadele juurdepääsuteede tagamine parandab kohalike elanike elukeskkonda ning muudab piirkonna turistide jaoks atraktiivsemaks.

Elamumaade ja puhkealade arendamisel on soovitatav arvestada väljakujunenud teedevõrguga ja teid mitte õgvendada ja laiendada. See aitab säilitada piirkonnale omast väljakujunenud maastikulist tervikilmet. Olemasolevate teede kasutamine aitab säilitada looduskeskkonna head seisundit, kuna potentsiaalselt uute teede rajamiseks sobilikud alad säilivad looduslikena ning uute teede rajamine tooks kaasa täiendavaid negatiivseid mõjusid looduskeskkonnale (ehitamise kaasnevad pinnasekahjustused, müra, vibratsioon, õhusaaste, veerežiimi muutused). Olemasolevate teede kasutamine on ka majanduslikult ökonoomsem, kui uute teede rajamine.

Üldplaneeringuga kavandatakse parkla rajamine Vastse-Kuuste alevikku, milleks reserveeritakse ka sobiv maa-ala. Parklate rajamine parandab avaliku ruumi kasutamise võimalusi ja parandab aleviku visuaalset üldmuljet – parklate rajamine vähendab autode parkimist teede ääres ja haljasaladel. Kokkuvõttes paraneb elanike elukeskkonna kvaliteet.

Üldplaneeringuga planeeritakse mitmeid avalikult kasutatavaid kergliiklusteid, mis on kantud maakasutusplaanile. Kergliikluste rajamise eesmärk on suurendada inimeste liiklemist jalgsi, jalgratta vm kergliiklusvahendiga ning seeläbi vähendada mootorsõidukite kasutamist. Kergliikluste rajamine mõjub positiivselt looduskeskkonnale ning kaudselt ka inimeste tervisele ja heaolule. Samas aitab täita Vastse-Kuuste valla arengustrateegias püstitatud eesmärki muuta vald turvalise elukeskkonna, atraktiivsete puhkevõimaluste ja puhta looduskeskkonnaga piirkonnaks.

Detailplaneeringu koostamisel nähakse üldplaneeringuga ette kavandada kaitsemeetmeid kahjulike mõjude kandumise vältimiseks elamu- ja puhkealadele. Teede ja elamualade vahele on soovitatav rajada kõrghaljastusega puhvertsoone, mis aitavad vältida teedelt tuleneva õhusaaste ja müra edasi kandumist. Teekaitsevööndis on keelatud uute ehitiste püstitamine, mis aitab kaasa elukeskkonna kvaliteedi parandamisele (teekaitsevööndisse rajatud elamutes on raske tagada elamiseks sobivat keskkonda – müra, vibratsiooni ja õhusaaste kandub elamuteni). Samas parandab ehitiste rajamise keeld ka liiklusohutust – paraneb nähtavus ja teelt väljasõitvate autode kokkupõrke tõenäosus ehitistega. Teeseaduse §36 järgi võib detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel teekaitsevööndisse ehitisi rajada, kui see on lubatud kohaliku omavalitsuse kehtestatud detailplaneeringus.

4.5 Tootmismaad

4.5.1 Tootmismaade arendamisepõhimõtted

Tootmismaade all mõeldakse käesolevas planeeringus tootva ja ümbertöötleva tootmisega seotud hoonete, neid teenindavate abihoonete ja rajatiste maad, mille puhul tuleb arvestada tootmisprotsessi võimaliku mõjuga ümbritsevale keskkonnale. Tootmismaade arendamise põhimõtted on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**“:

- säilivad kõik olemasolevad tootmismaad, täiendavalt reserveeritakse tootmismaa juhtfunktsiooniga maad Vastse-Kuuste alevikus ja Leevijõe külas
- olemasolevate tootmismaade intensiivsem kasutuselevõtt ja uute tootmismaade eraldamine puhvertsoonidega
- taaskasutusse võetavatel tootmismaadel tuleb jääkreostuse olemasolul see eelnevalt likvideerida ning põllumajanduslikele tootmishoonetele, mis on kasutusest väljas olnud rohkem kui 5 aastat, tuleb koostada eksperthinnang ja amortiseerunud hooned lammutada
- tootmismaa juhtfunktsiooniga maadele antakse ärimaa kõrvalfunktsioon
- keskkonda ohustava tootmise kavandamisel tuleb hinnata selle keskkonnamõju vastavalt *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele*
- nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel eelistada tootmist, mis ei ole potentsiaalselt ohtlik põhjaveele (mahetootmine)
- Vastse-Kuuste alevikku reserveeritud tootmismaa väljaarendamisel eelnevalt hinnata tegevusega kaasnevat mõju ümbritsevale keskkonnale

Mäetööstusmaa. Riikliku tähtsusega maardlaid vallas ei asu ning mäetööstusmaa juhtfunktsiooniga maid üldplaneeringuga ei reserveerita.

4.5.2 Tootmismaade reserveerimisega kaasnevad mõjud

Täiendavate tootmismaade reserveerimisel on lähtutud põhimõttest intensivistada olemasolevate tootmismaade kasutamist, mitte võtta kasutusele uusi.

Olemasolevatele tootmiskaadele antakse ärimaa kõrvalfunktsioon, mis aitab alasid mitmekesisemalt arendada. Tootmiskaade reserveerimisel tuleb arvestada tootmisprotsessi võimaliku mõjuga ümbritsevale keskkonnale. Uusi tootmiskaade ei planeerita vahetult olemasolevate elamumaade ning tervishoiu- ja lasteasutustega külgnevatele aladele. Olulise keskkonnamõjuta tootmine (mõjud ei ulatu üle krundi piiride) võib jääda elamumaade lähedusse, et soodustada töökohtade teket ja vähendada pendelrännet töökohta ja elukohta vahel, kuid tootmiskaade ja elamumaade vahele tuleb kindlasti kavandada või säilitada olemasolev kõrghaljastusega puhvertsoon. Täiendavate tootmiskaade reserveerimine aitab kaasa kõrgemates arengudokumentides püstitatud eesmärkidele luua Vastse-Kuuste vallast majanduslikult mitmekesine ja ettevõtlust soodustav vald. Samas on tootmiskaade asukohavalikuga pööratud tähelepanu sellele, et vallas säiliks kvaliteetne elukeskkond ja ei kahjustataks looduskeskkonda.

Üldplaneeringuga kavandatakse täiendavaid tootmiskaade Vastse-Kuuste aleviku lõunaossa olemasolevate tootmiskaade lähedusse. Ala sobib tootmiskaadeks, kuna asub olemasolevatest elamutest kaugel ja läheduses juba paiknevad tootmiskohtad. Probleemseks võib osutada reserveeritava tootmiskaade ulatumine Asu järve piiranguvööndini ning reserveeritava elamumaade osaline külgnemine tootmisalaga. Tootmiskaade arendamisel võivad tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud – õhu- ja veesaaste, müra, vibratsioon – kanduda nii elamualadele kui ka järveni, põhjustades elukeskkonna kvaliteedi halvenemist ning järve vee kvaliteedi ja ökosüsteemide kahjustamist. Negatiivsete mõjude kandumise vältimiseks on soovitatav tootmiskaade arendamisel lähedalasuva elamuala ja veekoguga arvestada ning paigutada tootmiskohtad selliselt, et neist kanduv negatiivne mõju oleks võimalikult minimaalne. Samuti on soovitatav rajada tootmiskaade ümber kõrghaljastusega puhvertsoonid. Reserveeritava tootmiskaade jääb piirkonda, kus põhjavee esimene horisont on pinnalt tulevate reostuste suhtes nõrgalt kuni keskmiselt kaitstud. Tarbeveena kasutatakse Vastse-Kuuste alevikus maapinnalt teist Kesk-Devoni põhjaveekihti, mida katavad kvaternaarisetted ja liivakivid. Kuna põhjavesi antud alal suhteliselt nõrgalt kaitstud on tuleb erilist tähelepanu pöörata alal lubatava tootmise iseloomule ning heit- ja sadevete käitlemissüsteemidele, samuti tootmisega kaasnevale pinnasereostusele. Tootmiskaade arendamisega kaasnevate mõjude hindamiseks ja leevendusmeetmete väljatöötamiseks, on üldplaneeringuga ette nähtud kohustus tootmiskaade väljaarendamisel läbi viia täiendav keskkonnamõju hindamine.

Olemasolevate tootmisalade kasutuse intensiivistamine ja varem kasutuses olnud alade taaskasutusele võtmine avaldab positiivset mõju nii loodus- kui sotsiaal-majanduslikule keskkonnale. Olemasolevate alade kasutuse intensiivistamine koormab looduskeskkonda vähem kui uute alade rajamine, kuna sel juhul on juba rajatud tegevuseks vajaminev tehniline infrastruktuur. Samuti võimaldab tootmisalade koondamine koondada ka tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud ning mõjutatava keskkonna ulatus on tunduvalt väiksem, kui tootmisalade eraldi paiknemisel. Tootmisalade tihendamise suurendab negatiivset keskkonnamõju (saasteainete emissioon, müra jne) tootmisalade piirkonnas, kuid samas saab kahjustatud pindalaliselt väiksem osa nn puhtast looduskeskkonnast.

Täiendavate tootmis- ja ärimaade reserveerimine aitab kaasa valla tasakaalustatud arengule, kuna loob eeldused majandustegevuseks ning tootmise ja teenindussfääri arenemiseks ja laienemiseks. Uute töökohtade tekkimine võimaldab inimesi vallas nõrgalt hoida ja uusi inimesi valda meelitada. Tootmis- ja elamumaade reserveerimine on omavahel tihedalt seotud, kuna uute töökohtade teke võib kaasa tuua uute inimeste elama asumise valla territooriumile, kellel on vaja elamisruumi. Tootmis- ja ärimaade laiendamine loob eeldused ka väljastpoolt valda tulevateks uuteks investeringuteks ning valla ja selle elanike majandusliku heaolu kasvuks.

4.6 Loodusväärtuslikud maastikud ja miljööväärtuslikud alad

4.6.1 Säilitamisele kuuluvad loodus- ja miljööväärtuslikud alad

Vastse-Kuuste valla arendamise üheks strateegiliseks põhimõtteks on säilitada olemasolev väärtuslik loodus- ja kultuurikeskkond. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamise vajalikkus on reguleeritud säästva arengu seadusega, mille järgi on bioloogilise mitmekesisuse säilitamise üks põhialuseid eritüübiliste ökosüsteemide ja maastike säilitamine ning süsteemi loomine looduslikest ja poollooduslikest kooslustest asustuse ja majandustegevuse mõju tasakaalustamiseks ning kompenseerimiseks.

Säilitamisele kuuluvate loodusväärtuslike maastike ja koosluste hulka loetakse käesoleva planeeringu järgselt alale jäävad kaitsealad, hoiualad, kaitsealused pargid, kaitsealuste taime- ja loomaliikide kasvu- ja elukohad, vääriselupaigad, märgalad, Natura-alad, pärandkooslused, ristipuud ja roheline võrgustik. Miljööväärtuslike aladena käsitletakse omapäraseid hoonete ansambleid, puisteid ja parke. Vastse-Kuuste valla üldplaneeringuga määratakse miljööväärtuslikuks alaks Postitee kaitseala piirides ning üksikobjektideks Kiidjärve mõisa park ja säilinud mõisahooned, Kiidjärve vesiveski ning Koorvere vesiveski ja selle kõrvalhoone. Planeeringuga on määratud alade kasutus- ja säilitamistingimused („Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri“ ptk 5.2, 5.5 ja 5.6), mis tagavad kaitsealuste alade püsijäämise. Üldplaneeringuga kavandatud maakasutuse muutuste planeerimisel on arvestatud vallas asuvate kaitsealadega ning negatiivseid mõjusid, mis seaks ohtu alade säilimisele, maakasutusmuutustega ei kaasne.

4.6.2 Kasutamistingimused rohevõrgustiku aladel ja väärtuslikel maastikel

Rohevõrgustikus kindlate arendamistingimuste seadmine aitab tagada rohevõrgustiku toimimiseks vajalike komponentide ning rohevõrgu funktsiooni säilimise. Asustuse arendamisel on oluline jälgida, et asustus ei lõikaks läbi roheline võrgustiku koridore. Elurajoonide rajamisel tuleb tagada piisavas ulatuses üldkasutatavaid rekreatiivalasid, et säiliks elanike aktiivse puhkuse ja looduskeskkonnas viibimise võimalused. See omakorda aitab parandada ka piirkonna mainet elukeskkonnana.

Rohevõrgustiku elementide säilimiseks on Vastse-Kuuste valla üldplaneeringuga määratud järgmised tingimused:

- rohevõrgustiku alal on uue tiheasustuse põhimõttel kavandatava elamuala rajamine keelatud, lubatud on üksnes üksiktalu rajamine
- ehitusõigust omava katastriüksuse suurus rohevõrgustiku alal on minimaalselt 1 ha
- igale ehitusõigust omavale katastriüksusele võib ehitada ühe elamu koos kõrvalhoonetega
- üksiktalu rajamisel oma tarbeks rohevõrgustikku detailplaneeringu koostamise kohustust ei kaasne
- rohevõrgustiku alal kaasneb ehitamisega detailplaneeringu koostamise ja mõjude hindamise kohustus ehitusala kattumisel osaliselt või täielikult üldplaneeringu seletuskirjas määratletud detailplaneeringu kohustusega alade või juhtudega ning säilitamisele kuuluvate loodusväärtuslike maastike ja kooslustega
- jõgede, ojade ja peakraavide kaldad hoida põllumajanduslikus kasutuses ja niita peale jaanipäeva, kui enamik linde on pesitsenud
- tugialade ja koridoride lähedal väljaspool roheline võõndi piire võib arendada tavapärasest, rohevõrgustikuga arvestavat majandustegevust

- seni hoonestamata alal uute hoonete paigutus peab järgima antud küla/piirkonna väljakujunenud hoonete paigutust, hoonete või hoonegruppide omavahelist kaugust. Uute hoonete paigutuse, hoonete või hoonegruppide omavahelise kauguse ja rajatavate hoonete mahud määrab igakordselt vallavalitsus projekteerimistingimustega

Vastse-Kuuste vallas asub kaks **I tähtsusklassi väärtuslikku maastikku – Kiidjärve–Kärša ja Vana Tartu-Võru maantee ehk Postitee** (Postitee on üldplaneeringuga määratud ka miljööväärtuslikuks alaks). Üldplaneeringuga on täpsustatud maakonna teemaplaneeringus toodud väärtuslike maastike kasutamistingimusi:

- määratleda avalikud juurdepääsud väärtuslikel maastikel olevatele objektidele, puhke- ja ujumiskohtadele, kallasrajale
- kergliiklustee arendamisel vana Tartu-Võru maanteel lähtuda Postitee kergliikluskorralduse analüüsi tulemustest
- Postitee maastiku hooldamisel ja arendamisel lähtuda Postitee maastikuhoolduskavast

Strateegilise planeerimisdokumendiga rohevõrgustikule ja väärtuslikele maastikele seatud kasutus- ja ehitamistingimused on piisavad üldplaneeringu täpsusastmes väärtuslike maastike ja rohevõrgustiku kaitse- ja säilimismeetmete tagamiseks. Rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride optimaalsete piiride määramisel on arvesse võetud nende maksimaalset säilitamist läbi ülaltoodud konkreetsete maakasutus- ja ehitustingimuste määratlemise.

4.7 Puhkeotstarbelised maad

4.7.1 Puhkeotstarbeliste maade arendamise põhimõtted

Puhke- ja virgestusmaana mõeldakse käesolevas planeeringus haljas- ja metsaalasid, kuhu on ehitatud minimaalselt teenindavaid ehitisi, et võimaldada välisõhus sportimist ja lõõgastumist, kasutamist väljasõidukohtadena, korraldada vabaõhuüritusi jms. Puhkeotstarbeliste maade arendamise põhimõtted on ära toodud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu köites „**Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri**“:

- säilivad kõik olemasolevad puhke- ja virgestusmaad
- täiendavad puhkeotstarbelised maad reserveeritakse Vastse-Kuuste alevikus, Leevijõe ja Karilatsi külas, millele tagatakse ka avalik juurdepääs
- puhke- ja virgestusmaana käsitletakse käesolevas planeeringus ka kõiki lõkkekohti, külplatse, kaitsealuseid parke ja parkmetsa maid
- ilusa vaatekohana on ära märgitud Valgesoo vaatlustorn ja Postitee peale Karilatsi asulat, millele tagatakse avalik juurdepääs
- puhkealade arendamine toimub koostöös vallavalitsuse ja maaomanikega
- arendatakse välja terviklik viidasüsteem, reguleeritakse parkimine, korraldatakse prügimajandus ning olemasolevad matkarajad, kergliiklusteed ja looduse õpperajad seotakse puhkealadega
- puhke- ja virgestusmaade arendamisel nähakse ette turvariske maandavad ja leevendavad meetmed (valgustus, liiklusohutus)
- suurematele perspektiivsetele elamualadele antakse haljasala, parkmetsa ning puhke- ja virgestusmaa kõrvalfunktsioon 10% ulatuses

4.7.2 Puhkeotstarbeliste maade reserveerimisega kaasnevad mõjud

Puhkeotstarbeliste maade reserveerimise puhul on kõige olulisem tagada elanikele piisaval hulgal avalikult kasutatavate rekreatiivsete alade olemasolu ning seejuures tagada looduskeskkonna kaitse. Erineva iseloomuga puhkeotstarbeliste maade ja rajatiste määratlemine avalikuks kasutamiseks ning neile avaliku juurdepääsu tagamine mitmekesistab inimeste puhke- ja vaba aja veetmise võimalusi ning seeläbi paraneb ka elukeskkonna kvaliteet. Puhkealade rajamine ja turismiteenuste pakkumine muudab piirkonna puhta ja eheda looduskeskkonnaga ning looduslähedasi ja atraktiivseid puhke- ja turismivõimalusi pakkuvaks alaks. Alade avalikuks kasutamiseks määratlemine tagab vaba juurdepääsu kõigile soovijatele ning vähendab riski alade sulgemiseks eraomandi tõttu.

Puhke- ja virgestusalade loomine soodustab elanike ühissettevõtmisi ja koostööd ning propageerib sportlikke eluviise. Avalike kooskäimiskohtade (külaplatsid, spordiplatsid) olemasolu kasvatab kohalike elanike aktiivsust, aitab säilitada kohalikku kultuuri ja identiteeti ning integreerida uusi elanikke kogukonda. Head sportimisvõimalused (matka-, suusa-, rattarajad) ja vabaaja veetmise kohad soodustavad muuhulgas ka turismiteenuse ühtlasemat tarbimist aasta lõikes ning tõstavad valla mainet potentsiaalsete sissereändajate seas.

Üldplaneeringuga on puhkemajanduse korraldamine ja arendamine vallas reguleeritud ning see aitab vähendada tegevusega kaasnevaid negatiivseid mõjusid looduskeskkonnale. Reguleerimata puhkemajandusliku tegevuse ehk nn „metsiku“ turismi korral oleks negatiivne mõju looduskeskkonnale suurem, kuna puuduvad tähistatud teed ja rajad, mis on eelnevalt spetsialistide poolt üle vaadatud (välja selgitatud koormustaluvus ning kaitsealuste ja ohustatud liikide puudumine) ning neil liikumine heaks kiidetud, puuduvad ettevalmistatud pikniku- ja lõkke tegemise kohad, samuti on reguleerimata jäätmemajandus (puuduvad prügikonteinerid). Reguleeritud puhkemajanduse korral peab toimima ka regulaarne keskkonnaseire, et hinnata küllastajatega kaasnevaid kahjusid keskkonnale ning vajadusel tarvitusele võttes leevendavad meetmed.

4.8 Lautrikohad

Rannalautri koht on looduslik sobiv randumiskoht väikepaatidele, kus neid on võimalik kinnitada ja maale tõmmata koos alale jäävate minimaalsete eriotstarbeliste teenindavate rajatistega. Käesolevas planeeringus mõeldakse selle all kanuumatkajate peale- ja mahaminekukohti. Olemasolevad lautrikohad Ahja jõel Koorvere külas ja Kiidjärve külas on märgitud maakasutuskaardile.

Olemasolevad lautrikohad on juba praegu kanuumatkajate peale- ja mahaminekukohtadena kasutusel ning on selleks looduslikult sobivad. Oma tegevusega põhjustavad kanuumatkajad kahjustusi jõe kallastele rikkudes pinnast ja kaldaäärset taimestikku, soodustades seeläbi erosiooni teket. Kindlate lautrikohtade määrtlemine üldplaneeringuga tagab kanuumatkajate peale- ja mahamineku vaid kindlates kohtades, vältides seejuures juhuslikke peale- ja mahaminekuid ja sellega kaasnevat täiendavat negatiivset mõju looduskeskkonnale. Jõe kallaste koormustaluvuse hindamiseks on soovitav regulaarselt teostada lautrikohtade keskkonnaseiret ning looduskeskkonnale oluliste kahjude ilmnemisel tarvitusele võtta leevendavad meetmed. Leevendavateks meetmeteks võivad olla näiteks kanuumatkajate arvu piiramine ja kaldakaitse rajatiste püstitamine.

Looduskeskkonnale mõjub lautrikohtade reserveerimisega kanuumatkajate tegevuse soodustamine ja turismi areng negatiivselt, kuna suureneb koormus looduskeskkonnale. Samas kaasneb reguleeritud tegevusega oluliselt vähem negatiivseid mõjusid, kui nn "metsiku" turismiga. Ka piirkonna majandusele mõjub tegevus positiivselt. Turismi areng toob valda investeeringuid, suurendab turismiteenust pakkuvate ettevõtete käivet ning loob täiendavaid töökohti.

4.9 Ujumiskohad

Ujumiskoht on tervistavate omadustega ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse ja ujumise võimaldamine. Avalikke supelrandasid Vastse-Kuuste vallas ei ole. Üldplaneeringuga reserveeritakse avalikult kasutatavad ujumiskohad Lootvina, Leevijõe ja Kiidjärve külas. Üldplaneeringuga määratakse ka ujumiskohtade arendamise põhimõtted, mille kohaselt peab ujumiskohtadele olema tagatud avalik juurdepääs, ujumiskohas peab vee kvaliteet peab vastama kehtestatud normatiividele ning ujumiskohad tuleb varustada teenindamiseks vajalike objektidega (riietuskabiin, prügiurnid, käimlad jms) .

Avaliku juurdepääsuga ja avalikult kasutatavad ujumiskohad suurendavad kohalike elanike ja ka valda külastavate turistide vabaaja veetmise võimalusi. Ühtlasi on tagatud ujumiskohtade korrashoid ja reguleeritud jäätmemajandus. Avalike ujumiskohtade määratlemine mõjub positiivselt nii loodus- kui sotsiaal-majanduslikule keskkonnale.

4.10 Mõjude omavahelised seosed

Keskkonnamõju hindamise käigus pöörati muuhulgas tähelepanu ka mõjude kumulatiivsusele. Üldplaneeringuga kavandatavatel mõjudel on sageli omavahelised seosed ning mõjud on kumulatiivsed, st kavandatava tegevusega kaasneb üksiktegevuse ja erinevate mõjuliikide kuhjumine. Mõjude omavahelist seost iseloomustab asjaolu, et ühe kavandatava tegevusega kaasneb mõju teisele tegevusele. Kumulatiivne mõju on üksikute tegevuste ja mõjuliikide koostoimel avalduv mõju, mis ei pruugi olla erinevate avalduvate mõjude „aritmeetiline summa“.

Kumulatiivse mõju aspekt on oluline järgmistes valdkondades:

- mõju inimeste tervisele ja heaolule – positiivset mõju inimeste tervisele ja heaolule avaldavad nii uute elamumaade, äri-, puhke- ja virgestusmaade reserveerimine kui ka tehnilise infrastruktuuri arendamine. Nimetatud tegevuste koostoimel avalduv positiivne mõju on suurem, kui üksikute tegevuste mõju eraldi;
- mõju majanduslikule keskkonnale – tootmis- ja ärimaade reserveerimine loob eeldused uute ettevõtete rajamiseks valda, mis omakorda suurendab elanike arvu lisanduvate töötajate näol. Seega suureneb valla majanduslik aktiivsus ja elanike heaolu;
- mõju looduslikule keskkonnale – uute elamu- ja tootmiskaade reserveerimine toimub valdavalt loodusliku maastiku arvelt. Samas on üldplaneeringus pööratud tähelepanu loodusliku keskkonna säilitamisele ja negatiivsete mõjude vähendamisele.

Järgnevalt on ära toodud erinevate juhtfunktsioonidega maa-alade reserveerimisega kaasnevate mõjude koondtabel. Tabelis on iga juhtfunktsiooni juures ära toodud sellega kaasnevad olulisemad mõjud erinevate keskkondade lõikes – sotsiaalne, kultuuriline ja looduskeskkond.

Tabel 1. Mõjude hindamise koondtabel

Maa-ala juhtfunktsioon	Sotsiaal-majanduslikud mõjud	Ajaloolis-kultuurilised mõjud	Mõju looduskeskkonnale
Ärimaa	+ teenindussfääri ja turismi areng + uute töökohtade tekkimine - mõningane elukeskkonna kvaliteedi langus	+ ärimaid ei reserveerita miljöövärtuslikele aladele	+ detailplaneeringu kohustus uutel arendatavatel ärimaadel + loodussäästike ettevõtlusviiside soodustamine (turism)
Ühiskondlike hoonete maa	+ paraneb teenuste kättesaadavus + arvestatakse erinevate elanikkonnagrupid e huve ja vajadusi + elanikkonna aktiivsuse tõus	+ ühiskondlike hoonete maid ei reserveerita miljöövärtuslikele aladele	+ detailplaneeringu kohustus – määrata maakasutus, parkimiskohad, säilitada kõrghaljastus, rajada tehnik. infrastruktuur - hoonete ehitamise ja eksploatatsiooniga kaasnevad mõjud
Elamumaa	+ kohalike elanike elukoha valiku laienemine + uute elanike lisandumine + töötajate arvu suurenemine	+ traditsioonilise asustusstruktuuri säilitamine + miljöövärtuslike alade säilitamine	+ heade põllu- ja metsamaade säilimine - hoonete ehitamise ja eksploatatsiooniga kaasnevad mõjud
Liiklusmaa	+ ühendusteede paranemine + elanike elukvaliteedi paranemine + tervisespordi võimaluste suurenemine	+ vaatamisväärsuste ja looduskaunite kohtade kättesaadavaks muutmine + väljakujunenud teedevõrgu säilitamine	+ kergliiklusteede rajamisega väheneb autode kasutamine
Tootismaa	+ majandustegevuse hoogustumine + uute töökohtade tekkimine + valla arengu edendamine	+ tootmismaid ei reserveerita miljöövärtuslikele aladele ja looduskaunitesse kohtadesse	+ kaitse- ja puhvertsoonide rajamine + tootmismaaade reserveerimine olemasolevate tootmisalade lähedusse - vee-, pinnase- ja õhukvaliteedi halvenemine

Puhke- ja virgestusmaa	+ elanike üldise heaolu kasv + sotsiaalse aktiivsuse kasv + tervislike eluviiside propageerimine	+ elanike aktiivsuse kasv	+ nn metsiku turismi vähendamine + looduskaunite kohtade väärtustamine - oht ületada keskkonna koormustaluvust
Tehniline infrastruktuur	+ parandab elanike elukvaliteeti - nõuab omavalitsuselt rahalisi väljaminekuid	+ miljööväärtusega aladel eritingimused infrastruktuuri rajamiseks	+ kanalisatsiooni rajamine vähendab vee- ja pinnase reostusohu - puurkaevude mittenõuetekohase kasutamisega võib kaasneda põhjavee reostusohu

5 Leevendusmeetmed ja seire vajadus

Mõjude leevendamise eesmärgiks on vältida või vähendada võimalikku negatiivset mõju keskkonnale. Sobivamate leevendusmeetmete valimine toimub kogu arendusprotsessi vältel arengustsenaariumite väljatöötamisel erinevate osapoolte (otsustaja, ekspert, arendaja, kohalikud elanikud) koostöös. Sobivaim leevendusmeede peaks olema majanduslikult teostatav ning parim võimalikest meetmetest. Sobiva leevendusmeetme valimine ei ole piisav, et tagada soovitud tulemust. Kindlustamiseks meetmete korrektset rakendamist on lisaks targale planeerimisele vajalik nii järelvalve kui ka koostöö.

Kuigi antud planeeringul ei ole olulist potentsiaalset mõju ümbritsevale keskkonnale, on sellegipoolest vaja vältida või vähendada neid väheseid mõjusid, mis võivad tekitada kahjustusi või välditavaid riske. Leevendavad meetmed on osaliselt kirja pandud ka käesoleva KSH aruande mõjude hindamise peatükis, kuid parema ülevaate saamiseks on need olemasolevasse peatükki eraldi välja toodud.

Käesoleva planeeringu elluviimisel tuleks arvestada järgmiste leevendavate meetmetega:

- tööstusalade, turismi, elamuehituse ja infrastruktuuride arendamisel tuleb arvestada puhta looduskeskkonna säilimisega, sh rohevõrgustiku tuum- ja puhveralad;
- arendustegevuse käigus säilitada võimalikult palju olemasolevat kõrghaljastust ning tagada piisaval määral loodusliku kattega pindade osakaal;
- metsade majandamisel tuleb järgida metsaseaduse nõudeid. Valla metsaressursse tuleb kasutada mitmekülgset ja säästlikult, et tagada nii majanduslik tulu kui ka metsade bioloogiline mitmekesisus;
- põllumajandusmaid hoida kasutuses ning korrastatud maastikupildi säilimiseks niita põllupeenraid ja kasutusest väljas olevaid alasid;
- puhkemajanduse arendamisel arvestada väärtuslike maastike koormustaluvust;
- kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektideni viivad teed peavad olema vähemalt päikese tõusust päikese loojanguni avalikult kasutatavad;
- vaba aja veetmist võimaldavates kohtades on oluline kanaliseerida inimeste liikumine, et seeläbi vähendada looduskeskkonna prahistamist ja ekspuuteerimist;
- avalike ujumiskohtade ning lõkke- ja telkimisplatside juurde viivad teed peaksid olema avalikus kasutuses ja parkimisvõimalusega ning tagatud peab olema vastavate teede ja alade korrashoid ning prügimajanduse küsimuste lahendamine;
- uute elamute planeerimisel ja ehitamisel tuleb tagada nende keskkonnanõuetele vastavus ja võimalike negatiivsete keskkonnamõjude leevendamine (reoveepuhastus, küte, liikluslahendus, elektriliinid);
- uute elamute rajamisel ja vanade elamute renoveerimisel arvestada valla ajaloolise asustusstruktuuri ning arhitektuuriliste eripäradega;
- elamu- ja tootmisalade arendamisel tagada normatiivne mürakaitse, rajades selleks maksimaalselt looduslikke mürabarjääre;
- põhjaveevaru säilitamiseks kasutada nii ettevõtluses kui muudes kasutusvaldkondades vett säästvaid tehnoloogiaid;
- töötada välja sadevete käitlussüsteem ning leida lahendused sadevete lokaalseks immutamiseks;
- valla territooriumile jäävate veekogude seisundi säilitamiseks on oluline tagada, et veekogudesse ei suunataks reoaineid. Tööstusettevõtete ja suuremate tänavate sadevete puhul on soovitatav rakendada meetmeid

sadevete puhastamiseks enne nende suublasse juhtimist (nt liiva-õlipüüdurid, puhastusmärgalad).

Planeeringuga kavandatud tegevuste reaalse keskkonnamõju hindamiseks on vajalik potentsiaalselt ohustatud paikkondade vee-, õhu- ja pinnasekvaliteedi regulaarne seire. Valla üldiste ruumilise arengu suundade kaasajastamiseks on oluline üldplaneeringu iga-aastane ülevaatus. Juhul, kui arengusuunad on oluliselt muutunud, on vajalik algatada üldplaneeringu muutmine.

6 Avalikkuse kaasamine ja raskuste ilmnemine KSH aruande koostamisel

KSH protsessi oluliseks osaks on erinevate huvigruppide ja institutsioonide kaasamine. Keskkonnamõju hindamise käigus tehti koostööd Põlvamaa Keskkonnateenistuse (alates 01.02.2009 Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon), kohalike elanike ning vallavalitsuse esindajatega. KSH protsessi osapooled on toodud Tabelis 2.

Tabel 2. KSH protsessist huvitatud isikud ja asutused

Isik või asutus	Mõju ja/või huvi	Teavitamise viis
Vastse-Kuuste Vallavalitsus	Kohaliku arengu edendaja ja tasakaalustatud avalike huvide kaitsja. Otsustaja (kehtestamine) üldplaneeringu küsimuses. KSH algataja	Kirjaga ei teavitata, kuna on otsustajana protsessiga kursis
Keskkonnaameti Põlva-Võru-Valga regioon	KSH järelvalvaja huvi ja funktsioon on tagada KSH protsessi seadusejärgsus ja üldiste keskkonnavalaste huvide tasakaalustatud arvestamine	Teavitatakse kirjaga
Põlva Maavalitsus	Üldplaneeringu järelvalve	Teavitatakse kirjaga
Muinsuskaitseamet	Muinsuskaitsealaste huvide eest seismine	Teavitatakse kirjaga
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Keskkonnavalaste või muude organisatsiooni suunitlusest tulenevate väärtuste arvestamise tagamine	e-kiri Eesti Keskkonnaühenduste Kojale info@eko.org.ee
Keskkonnainspektsiooni Põlva büroo	Keskkonnajärelevalve ja keskkonnavalaste õigusrikkumiste menetlemine	Teavitatakse kirjaga
Riigimetsa Majandamise Keskus Kiidjärve metskond	Metsalooduse säilitamine ja loodussõbralike metsatööde korraldamine	Teavitatakse kirjaga
Maaomanikud/ Píirkonna elanikud/ Ettevõtjad	On huvitatud maksimaalselt kõrge kvaliteediga elukeskkonnast	Kirjaga ei teavitata (teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes).
Laiem avalikkus	Muud võimalikud mõjud ja huvid	Kirjaga ei teavitata (teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes).

Vastavalt *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele* korraldati KSH teostamise käigus avalikke väljapanekuid ja arutelusid, mille ajakava on esitatud Tabelis 3.

Tabel 3. KSH teostamise ajakava

Keskkonnamõju strateegilise hindamise etapp	Aeg
KSH algatamine	23.03.2006
KSH programmi koostamine	aprill-august 2006
KSH programmi avalik arutelu ja selle eelnev avalik väljapanek (vähemalt 14 päeva)	september 2006
KSH programmi heakskiitmine Põlvamaa Keskkonnateenistuse poolt	12.10.2006
KSH aruande koostamine	november 2006 - detsember 2008
KSH aruande avalik arutelu ja sellele eelnev avalik väljapanek	koos üldplaneeringuga peale planeeringu vastuvõtmist
KSH aruande heakskiitmine Keskkonnaameti Põlva-Võru-Valga regiooni poolt	peale avalikku arutelu

KSH programmi avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu jooksul esitatud ettepanekud ja vastuväited programmile

18.08.-08.09.2006 toimunud KSH programmi avaliku väljapaneku jooksul ühtegi ettepanekut ega vastuväidet programmi osas ei laekunud. KSH programmi avalik arutelu toimus 15.09.2006.a kell 16 Vastse-Kuuste kultuurimajas. Ka avaliku arutelu jooksul ei laekunud KSH programmile ühtegi täiendus ega parandusettepanekut.

Raskuste ilmumine KSH aruande koostamisel

KSH läbiviimisel ja KSH aruande koostamisel raskusi ei ilmnenu. Koostöö konsultandi ja vallavalitsuse ning teiste osapoolte vahel oli hea.

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus peeti mitmeid kohalike elanike ja kohaliku omavalitsuse esindajatega, mille käigus saadi parem ülevaade kohalikest keskkonnatingimustest. KSH aruandes antud hinnangud on valdavalt ekspertarvamused, mis tulenevad mõjude hindaja haridusest ja eelnevatest kogemustest ning põhinevad olemasolevatel andmetel. Pigem esindavad hindamised visiooni tõenäolisest arengust, kui teaduslikke fakte.

KSH aruandele laekunud seisukohad, nendega arvestamisest või mittearvestamise põhjustest

TÄIDETAKSE PEALE KSH ARUANDE AVALIKKU VÄLJAPANEKUT JA ARUTELU.

7 Kokkuvõte

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamine algatati Vastse-Kuuste Vallavolikogu istungil 30.06.2005.a. Kuna planeeringut ei kehtestatud enne 21.07.2006.a, peab planeerimisdokumendile läbi viima keskkonnamõju strateegilise hindamise lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest. Keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati 23.03.2006.a Vastse-Kuuste Vallavolikogu otsusega nr 8.

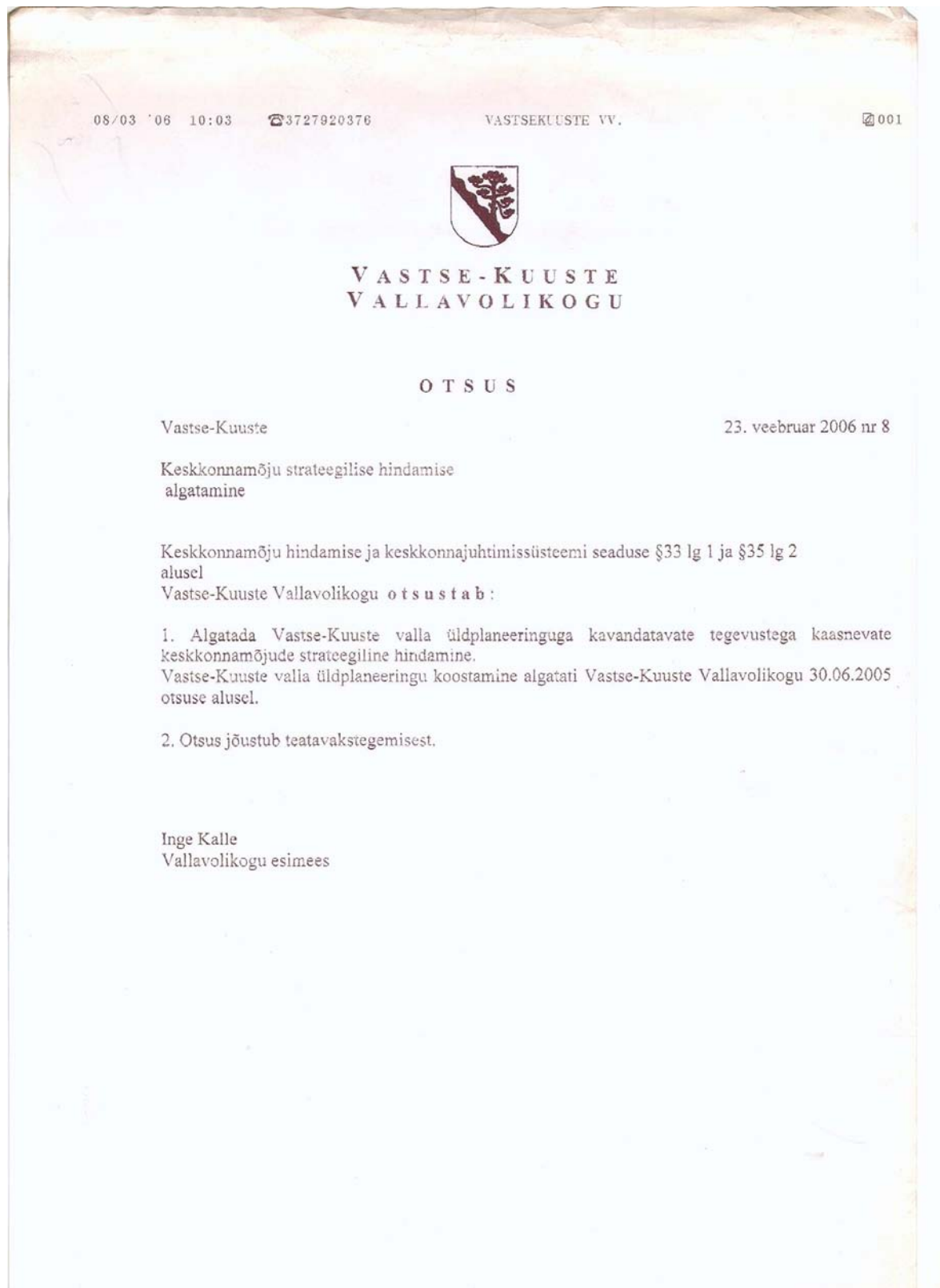
Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut. KSH käigus vaadeldi erinevate juhtfunktsioonidega maade reserveerimise mõju erinevatele keskkonnakomponentidele. Alternatiividena käsitleti olemasolevat olukorda ehk valla arengut juhul, kui üldplaneeringut ellu ei viida ning planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevat olukorda. I alternatiivina on kirjeldatud Vastse-Kuuste valla arengut juhul, kui koostatav üldplaneering ellu viiakse. Lisaks on aruandes ära toodud lühiülevaade Vastse-Kuuste valla olemasolevast olukorrast, üldplaneeringu eesmärk ja sisu ning seos kõrgemalseisvate arengudokumentidega. Aruande lõpus on ära märgitud leevendusmeetmed, mida üldplaneeringu elluviimisel kindlasti arvestama peaks. See aitab vältida ja vähendada planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevaid negatiivseid mõjusid keskkonnale.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu koostamisel on arvestatud keskkonnale kaasnevate mõjudega ning üldplaneeringu elluviimine olulisi negatiivseid mõjusid kaasa ei too. Valla areng üldplaneeringu puudumisel tooks kaasa negatiivseid mõjusid keskkonna erinevatele komponentidele.

LISAD

- Lisa 1. KSH algatamise otsus
- Lisa 2. KSH programm
- Lisa 3. KSH programmi avaliku arutelu osalejate nimekiri ja protokoll
- Lisa 4. KSH programmi heakskiit keskkonnateenistuselt
- Lisa 5. KSH aruande avalikust väljapanekust teavitamine
- Lisa 6. KSH aruande avaliku arutelu protokoll

LISA 1. KSH algatamise otsus

**Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu
keskkonnamõju strateegilise hindamise
programm**

OÜ Hendrikson&Ko
Raekoja plats 8, Tartu
Tel: 742 7777, Faks: 738 4162

Pärnu mnt 30-9, Tallinn
Tel: 6 444 501, Faks: 6 444 504

Keskkonnaekspert
Heikki Kalle (litsents KMH0039)

.....

1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus hinnatakse Vastse-Kuuste valla üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevat keskkonnamõju. Vastse-Kuuste valla üldplaneering algatati Vastse-Kuuste Vallavolikogu istungil 30.06.2005.a. Üldplaneeringu eesmärk on valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine. Planeeringuga määratakse maa- ja veealadele üldised kasutamise- ja ehitustingimused, detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ning tiheasustusalad. Keskkonnamõju strateegilise hindamise Vastse-Kuuste valla üldplaneeringule algatas Vastse-Kuuste Vallavolikogu 23.03.2006.a otsusega nr 8.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus käsitletakse järgmisi keskkonnaelemente:

1. Looduskeskkond
  - geoloogiline ehitus;
  - maastik;
  - taimkate;
  - loomastik (sh linnustik);
  - kaitstavad loodusobjektid (sh Natura 2000 alad).
2. Tehiskeskond
  - infrastruktuur;
  - maakasutus;
  - lahiümbruse hoonestus.
3. Sotsiaal-majanduslik keskkond ja mõju inimese tervisele.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes kirjeldatakse loodus-, tehis- ja sotsiaal-majanduslikule keskkonnale avaldatava otsese ja kaudse, negatiivse ja positiivse mõju iseloomu, suurust, ulatust, esinemise tõenäosust ja kestvust. Hindamise tulemusena tehakse ettepanekud negatiivse mõju vältimiseks ja/või leevendavate meetmete kasutamiseks kavandatava tegevuse elluviimisel. Töö käigus täpsustatakse ka piiriülese mõju esinemise võimalikkust. Käesoleval ajal ei näe KSH töögrupp piiriülese mõju esinemist.

Keskkonnamõju hindamisel toimub piirkonnaga tutvumine looduses, kasutatakse olemasolevaid planeeringute, uuringute ja muude allikate materjale.

Töö teostamisel võetakse arvesse avalikkuse ettepanekud ning tuuakse välja nendega arvestamise/mittearvestamise põhjendused.

3. Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle

strateegilise planeerimisdokumendi vastu on esialgsetel andmetel (KSH programmi koostamise ajal) esitatud alljärgnevas tabelis.

Isik või asutus	Mõju ja/või huvi	Teavitatakse kirjaga vastavalt*
Vastse-Kuuste Vallavalitsus	Kohaliku arengu edendaja ja tasakaalustatud avalike huvide kaitsja	
Eesti Vabariik (Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium, Kultuuriministeerium)	Arengu edendaja ja tasakaalustatud avalike huvide kaitsja	Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium, Kultuuriministeerium
Põlva Maavalitsus	Üldplaneeringu järelevalve	Põlva Maavalitsus
Keskkonnaministeerium Põlvamaa Keskkonnateenistus	KSH järelevalvaja huvi ja funktsioon on tagada KSH protsessi õiguspärasus	Põlvamaa Keskkonnateenistus
Riiklik Looduskaitsekeskus	Keskkonna- ja looduskaitse korraldamine	LKK Põlva-Valga-Võru regioon
Keskkonnainspeksioon	Keskkonnajärelevalve ja keskkonnavalaste õigusrikkumiste menetlemine	Keskkonnainspeksiooni Võrumaa osakond Põlva büroo
Riigimetsa Majandamise Keskus	Metsalooduse säilitamine ja loodusõbralike metsatööde korraldamine	RMK Kiidjärve metskond
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Keskkonnakaitse eesmärkide täitmine ja planeeringute keskkonnasõbralikumaks muutmine	Eesti Ornitoloogiaühing
Piirkonna elanikud	On huvitatud maksimaalselt kõrge kvaliteediga elukeskkonnast	Kirjaga ei teavitata (teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes).
Laiem avalikkus	Muud võimalikud mõjud ja huvid	Kirjaga ei teavitata (teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes).

* Vastavalt KMHKJS §37 lg1

KSH käigus asjaolude selgumisel võib mõjutatavate ja/või huvitatud isikute ja asutuste nimekiri täieneda.

4. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise ajakava

Keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast on esitatud alljärgnevas tabelis.

Strateegilise keskkonnamõju hindamise etapp	Üldplaneeringu koostamise etapp	Aeg
	ÜP algatamine	30. juuni 2005
KSH algatamine		23. märts 2006

Strateegilise keskkonnamõju hindamise etapp	Üldplaneeringu koostamise etapp	Aeg
KSH programmi koostamine	ÜP olemasoleva olukorra analüüsi viimistlemine	aprill-august 2006
Seisukohtade küsimine KSH programmi sisu osas pädevatelt asutustelt.	ÜP olemasoleva olukorra analüüsi viimistlemine	aprill-mai 2006
KSH programmi avalik arutelu ja selle eelnev avalik väljapanek (vähemalt 14 päeva).	Esialgsete maakasutuse arengusuundade väljatöötamine	september 2006
	ÜP eskiisi avalik arutelu ja sellest eelnev teavitamine	oktoober 2006
KSH programmi heakskiitmine Põlvamaa keskkonnateenistuse poolt	ÜP eskiisi täiendamine	oktoober 2006
KSH aruande koostamine	ÜP eskiisi täiendamine	oktoober-detsember 2006
KSH aruande avalik arutelu ja sellele eelnev avalik väljapanek	ÜP ettepaneku heakskiitmine Põlva Vallavalitsuse poolt	jaanuar 2007
	ÜP kooskõlastamine	jaanuar 2007
KSH aruande heakskiitmine Põlvamaa keskkonnateenistuse poolt	ÜP avalik arutelu ja selle eelnev avalik väljapanek	veebruar 2007
	ÜP kehtestamine	märts 2007

5. Programmi koostanud eksperdi ja strateegilise planeerimisdokumendi koostaja andmed

Strateegilise planeerimisdokumendi koostajaks on:

Hendrikson&Ko OÜ üldplaneeringute osakond

Raekoja plats 8, Tartu

Töörühm

Üldplaneeringute osakonna juhataja

Planeerimis- ja keskkonnakorralduse spetsialist

Kartograaf

Pille Metspalu

Triin Vall

Tanel Dovnar

KSH programmi koostanud ja KSH teostavaks eksperdiks on:

Hendrikson&Ko OÜ keskkonnakorralduse osakond

Raekoja plats 8, Tartu

Töörühm

Projektijuht, keskkonnakorralduse osakonna koordinaator, KSH juhtekspert

Heikki Kalle

Keskkonnakorralduse spetsialist

Riin Kutsar

6. Projektiga seotud olevate pädevate asutuste seisukohad

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostamisel peab programmi sisu osas seisukohta küsima olenevalt strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust vähemalt Sotsiaalministeeriumilt, Kultuuriministeeriumilt, Keskkonnaministeeriumilt, keskkonnateenistusel või kohaliku omavalitsuse organilt.

Programmi koostamise käigus on programmi osas seisukohta küsitud Sotsiaal-, Kultuuri- ja Keskkonnaministeeriumilt ning Põlvamaa Keskkonnateenistusel.

Sotsiaalministeeriumilt saadud vastuses oli soovitus pöörata tähelepanu kavandatava tegevusega kaasneda võivale mõjule inimeste tervisele ning soovitus küsida aruande kohta arvamust kohalikult Tervisekaitsetalituselt. Kultuuriministeeriumilt programmile täiendusi ei laekunud. Põlvamaa Keskkonnateenistuse soovitusel lisati programmi huvitatud isikute ja asutustena Põlva Maavalitsus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Riiklik Looduskaitsekeskus, Keskkonnainspeksioon ja Eesti Keskkonnaühenduste Koda.

18.08-08.09.2006 toimunud Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu KSH programmi avaliku väljapaneku jooksul ja 15.09.2006 Vastse-Kuuste kultuurimajas toimunud avaliku arutelu käigus KSH programmile ettepanekuid, vastuväiteid ega küsimusi ei esitatud.

Heikki Kalle,
keskkonnaekspert

25.09.2006

LISA 3. Programmi avaliku arutelu protokoll ja osalejate nimekiri

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala üldplaneeringu KSH aruande ja Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu KSH programmi avalik arutelu

15.09.2006 kell 16 Vastse-Kuuste kultuurimajas

Protokoll

Päevakord:

- Vaste-Kuuste valla üldplaneeringu KSH programmi tutvustus - Triin Vall, OÜ Hendrikson&Ko
- Ahja jõe ürgoru MKA KSH aruande tutvustus - Pille Metspalu, OÜ Hendrikson&Ko
- Küsimused, ettepanekud, arutelu

Ettepanekud:

- Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu KSH programmi kohta vastuväiteid ja täiendusettepanekuid ei laekunud;
- Konkreetseid ettepanekuid ja vastuväiteid Ahja jõe ürgoru MKA KSH aruandele ei laekunud (Põlvamaa keskkonnateenistus esitas ettepanekud 11.09.2006 Põlva vallavalitsuses toimunud arutelul), järgnes diskussioon, mis keskendus teemale, kas üldplaneeringuga tähistada avalikuks kasutamiseks mõeldud kallasrada või mitte.

Arutelu:

- A. Martin: kui asustustihedus suureneb, tõuseb piirkonna populaarsus ja külastajaid käib rohkem, kuidas kaitsta liivakivipaljandeid ja tundlikke nõmmemetsi? Aino Kalda on uurinud tallamiskoormust. Taluvuspiir on varsti ületatud.
- L. Liba: maastikukaitseala looduse säilitamiseks endisel kujul, tuleks sellest teha kinnine loodusreservaat, külastajate mõju looduskeskkonnale paratamatu. Piirkonna elanike arvu suurenemine maastikukaitseala populaarsust ei mõjuta. Ahja jõe paremal kaldal kallasrada kohati läbimatu, inimtegevuse mõju märgata ei ole. Arendatavaid alasid ja Taevaskodasid kaitse seisukohast käsitleda eraldi.
- jõe äärsed peaksidki läbimatud olema, et kallasrajal liikujad kohalike elu ei segaks
- P. Metspalu: seaduse järgi peab kallasrada olema läbitav
- kuhu on määratud kanuumatkajate mahatulemiskohad?
- P. Metspalu: need määratakse üldplaneeringuga
- pidev tallamine kanuumatkajate poolt on kallasrada oluliselt kahjustanud (Tsuba pae juures)
- P. Metspalu: see on keskkonnainspektsiooni pädevus, kes peab matka korraldajatega ühendust võtma ja vajadusel trahvima.
- L. Liba: kallasraja märgistamine oluline selleks, et vältida konflikte maaomanike ja külastajate vahel.
- kuidas käib kallasraja juhtimine veepiirist kaugemale?
- L. Liba: märgistamise teel
- ?: kes peaks kallasraja tähistama? Riik? Kohalik omavalitsus? Maaomanik?
- L. Liba: peaks tähistama kaitseala valitseja, vald nõus koostööd tegema. Tähistamine vajalik looduskeskkonna kaitsmiseks, et ka tulevikus säiliks loodust, mida väärtustada. (Arutelu järgse täpsustamise käigus on selgunud, et Veeseaduse § 10 lõike 5 järgi peab kallasraja sulgeja kinnise territooriumi

tähistama ja võimaldama kinnisest territooriumist möödapääsu. Veeseaduse järgi on mittelaevatatavate avalike veekogude ääres kallasraja laius 4m).

- A. Martin: kas on konkreetset arvuliselt hinnatud palju vald turisminduse pealt kasu saab?
- L. Liba: ilmselgelt on turismipotentsiaali liiga vähe ära kasutatud, selle pealt võiks tunduvalt rohkem teenida (rohkem poode, kohvikuid, müügilette jm teenindusasutusi). Hetkel puudub tööjõud, seega on vajalik püsielanikkonda suurendada.
- ehk peaks turismi kuidagi maksustama? Aga keda ja kuidas?
- P. Metspalu – see läheks vastuollu Eesti looduskaitse aluspõhimõtetega
- Kas kanuutajate arvu peaks ja saaks kuidagi reguleerida? Praegu on ilusatel suvistel päevadel jõe peal ligikaudu 100 kanuud. Teada on, et üks kanuu ei tekita olulist mõju veekeskonnale, kuid kui neid on palju ning pritsimise või jõulisema sõudmise käigus mõju ikkagi on.
- Ilmselt on tõepoolest sellise hulga juures mõju olemas. Vajalik oleks konkreetsem seire ja tegutsemislubade piiramine.
- kas on teostatud uuring kalade arvukuse kohta Koorvere sillast üleval ja allpool?
- Uuringut KSH raames teostatud ei ole, aga põhimõtteliselt oleks see vajalik (seiremeetmed välja töötada ja kirja panna)

Ahja jõe ürgoru MKA üldplaneeringuga määrata:

- I. Petkova (Villa Trooja maaüksuse omanik): hetkel läbib kinnistut kaks avalikuks kasutamiseks määratud teed, planeeringuga määrata ainult üks tee avalikuks kasutamiseks
- A. Martin: avalikuks kasutamiseks määratud teed enda kinnistule ei soovi, kallasrada säilib avatuna. Lõkkeplats enda rajatud, metsaonn ebaseaduslik
- Kanuumatkajate peale- ja mahatulemiskohad
- Kallasraja tähistamine

Protokollis

Triin Vall
OÜ Hendrikson&Ko

Osalejate nimekiri:

1. Eneken Padar – Vastse-Kuuste vallavalitsus
2. Kai Tagel – Vastse-Kuuste vallavalitsus
3. Mall Köpp – Vastse-Kuuste raamatukogu, vallavolikogu liige
4. Siret Punnisk – Põlvamaa Keskkonnateenistus
5. Tarmo Tomikas – metsatööstuse üliõpilane, konsultant
6. Lembit Tomikas – maaomanik
7. Enno Asur – vallavolikogu liige
8. Tairi Martin – Kassimetsa talu elanik
9. A.-J. Martin – Kassimetsa talu elanik
10. Urmas Kolina – Vastse-Kuuste vallavalitsus
11. Kersti Rammo – Vastse-Kuuste vallavalitsus
12. Lennart Liba – Vastse-Kuuste vallavalitsus
13. Irina Petkova – Valgemetsa küla elanik
14. Pille Metspalu - OÜ Hendrikson&Ko
15. Triin Vall – OÜ Hendrikson&Ko

LISA 4. KSH programmi heakskiit keskkonnateenistuselt

Pille Metspalu
OÜ Hendrikson & Ko
Raekoja plats 8
51004 TARTU

KESKKONNAMINISTEERIUM
Põlvamaa Keskkonnateenistus

Teie: 25.09.2006 nr. 240/06
Meie: 12.10.2006 nr 37-12-3/428

Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

OÜ Hendrikson & Ko esitas Põlvamaa keskkonnateenistusele Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi (edaspidi programm) heakskiitmiseks, mis registreeriti 27.09.06 nr. 37-12-3/428

Tutvunud esitatud programmiga teatame järgmist:

1. Programm on keskkonnamõju strateegilise hindamise järelvalvajale heakskiitmiseks esitatud pärast programmi avalikku arutelu, koos programmi avaliku arutelu protokolliga;
2. Programm vastab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi KMHKJSS) seaduse § 36 lg 2 sätestatud nõuetele.

Tulenevalt eeltoodust ning lähtudes KMHKJSS § 39 lg 2 otsustab Põlvamaa keskkonnateenistus Vastse-Kuuste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heaks kiita.

Jaanus Kala
juhataja

Meelis Järvemägi 799 8193

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 799 8198
faks 799 8191
kkt@polva.envir.ee

Postiaadress:
Kooli 1
64504 RÄPINA

LISA 5. KSH aruande avalikust väljapanekust teavitamine

LISA 6. KSH aruande avaliku arutelu protokoll